

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему Особливості управління фінансами ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» в умовах виживання і розвитку

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0728-з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування

освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Корпоративні фінанси

_____ Т.В. Маказан

Керівник к.е.н., професор Бугай В.З.

Рецензент к.е.н., доцент Щебликіна І.О.

Запоріжжя – 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Корпоративні фінанси

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2019 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Маказан Тетяні Валентинівні

1. Тема роботи: «Особливості управління фінансами ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» в умовах виживання і розвитку»
керівник роботи: Бугай Володимир Зіновійович, к.е.н., професор
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1111-с.
2. Строк подання студентом роботи: 2 грудня 2019 року.
3. Вихідні длаані до роботи: дані фінансової звітності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», Державної служби статистики України, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): визначити теоретичні основи управління фінансами підприємств, провести аналіз і оцінку ефективності управління фінансами ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», обґрунтувати напрями забезпечення життєздатності підприємства, запропонувати заходи з удосконалення діагностики фінансового стану ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 4 рис., 30 табл. і 13 формули.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Бугай В.З., професор	09.08.2019 р.	09.08.2019 р.
2	Бугай В.З., професор	06.09.2019 р.	06.09.2019 р.
3	Бугай В.З., професор	04.10.2019 р.	04.10.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 05 липня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	05.07.2019 р. – 09.07.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	10.07.2019 р. – 08.08.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	09.08.2019 р. – 05.09.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	06.09.2019 р. – 03.10.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	04.10.2019 р. – 07.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	08.11.2019 р. – 21.11.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	22.11.2019 р. – 29.11.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	02.12.2019 р.	виконано

Студент _____ Т.В. Маказан
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ В.З. Бугай
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ А.В. Линенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 125 с., 4 рис., 30 табл., бод. 72 джерел.
Об'єктом дослідження є процес управління фінансами підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів управління фінансами підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій та дослідження теоретико-методичних й організаційних положень щодо вдосконалення управління фінансами підприємства в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження: логічного узагальнення, дедуктивний, фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, вимірювання, зведення та ін.

Одержані результати: обґрунтовано напрями забезпечення життєздатності підприємства, що ґрунтується на поліпшенні фінансового стану підприємства за рахунок ефективного використання стратегічних ресурсів; удосконалено методику діагностики фінансового стану підприємства, що спирається на еталонний порядок мір руху показників, які характеризують досліджуване підприємство.

Результати дослідження можуть бути застосовані підприємствами, зокрема, алгоритм прийняття рішень щодо напрямків забезпечення життєздатності підприємства, методичний підхід щодо діагностики фінансового стану підприємства на основі нормативу динаміки руху показників.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ, АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА, КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ, ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ, КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ЕТАЛОННИЙ ПОРЯДОК.

SUMMARY

Qualifying work: 125 p., 4 fig., 30 tab., 6 annex, 72 references.

The object of study is an enterprise finances management features in the current context.

The subject of investigation is a system of theoretical and methodical principles and applied problems connected with enterprise finances management features amidst survival and development.

The purpose of the qualification work is to elaborate practical recommendations and development of theoretical and methodic and organizational provisions of enterprise finances management improvement in the current context.

Methods of research: logical compilation, deduction method, financial and economical and statistical analysis, comparison method, methods of measurement and adaptation etc.

The first section contains information about theoretical basis of enterprise finances management. Data on main patterns of enterprise survival conditions forming and development have been systematized. The methodical approaches of enterprise survival opportunities evaluation and development were presented.

Second section contains analysis and evaluation of examined enterprise finances management efficiency

In the third section the main directions of enterprise finances management improvement have been determined.

The obtained results of research: the directions of enterprise survival ensuring based on the decision to maximize the value of the enterprise and efficient use of strategic resources have been justified; the method of enterprise financial state evaluation based on the reference order of the measures of movement of the indicators that characterize it has been improved.

The results of research can be implemented in practice of enterprises in particular the algorithm of decision making concerning directions of ensuring viability of the enterprise, the method of enterprise financial position evaluation

based on the reference order of the measures of movement of the indicators that characterize it.

FINANCES MANAGEMENT, ENTERPRISE ASSETS, ENTERPRISE CAPITAL, CAPITAL FORMATION, CAPITAL USING, COMPLEX ANALYSIS, FINANCIAL POSITION, REFERENCE ORDER

ЗМІСТ

Вступ.....	7
1 Теоретичні основи управління фінансами підприємств	10
1.1 Суть, мета і завдання управління фінансами підприємств в сучасних умовах господарювання.....	10
1.2 Основні закономірності формування умов виживання і розвитку підприємств	17
1.3 Методичні підходи до оцінки можливостей виживання і розвитку підприємств.....	27
Висновки до розділу 1.....	36
2 Аналіз і оцінка ефективності управління фінансами ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування».....	38
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	38
2.2 Аналіз активів підприємства	44
2.3 Аналіз формування і використання капіталу підприємства.....	58
2.4 Комплексний аналіз і оцінка фінансового стану підприємства	66
Висновки до розділу 2.....	74
3. Основні напрями поліпшення управління фінансами підприємства.....	75
3.1 Обґрунтування напрямів забезпечення життєздатності підприємства	75
3.2 Удосконалення діагностики фінансового стану підприємства як передумова забезпечення життєздатності підприємства	84
Висновки до розділу 3.....	97
Висновки.....	99
Список використаних джерел	103

ВСТУП

На даний час підприємства країни стикаються з необхідністю приймати рішення щодо управління фінансами в умовах турбулентності. Зміни, які відбуваються у зовнішньому середовищі компаній напряду впливають на їх фінансовий стан. Велика кількість підприємств знаходяться на межі банкрутства та потребують практичних рекомендацій у застосуванні методичних підходів щодо управління фінансами підприємства в умовах виживання та розвитку. Тому важливе значення має впровадження фінансовими службами вітчизняних підприємств інструментарію, спрямованого на відновлення життєздатності підприємства.

Серед зарубіжних і вітчизняних учених вагомий внесок у розвиток методології фінансово-економічного оздоровлення підприємств зробили М. Портер, І. Ансофф, І. Максимова, Р. Фатхутдинов, І. Должанський, Ю. Іванов, І. Герчикова, А. Мазаракі, О. Драган, Т. Загорна, Н. . Тарнавська, Бланк І.О., Василенко В.О., Крамаренко Г.О., Лігоненко Л.О., Мозенков О.В., Поддєрьогін А.М., Терещенко О.О., Чумаченко М.Г., Швиданенко Г.О. Але, разом з тим, подальші дослідження виявляють проблеми, які потребують подальшого вирішення. Одним з важливих питань є питання розробки теоретичних і методичних положень щодо запобігання банкрутству та врахування особливостей управління фінансами в умовах виживання і розвитку.

Відомі на сьогодні традиційні методи оцінки фінансового стану підприємства мають певні недоліки: по-перше, не адаптованість зарубіжного інструментарію діагностики фінансового стану вітчизняних підприємств; по-друге, серед аналітичних показників діагностики фінансового стану не в повній мірі враховані галузеві особливості підприємств. Вище викладене підтверджує необхідність поглибленого дослідження теоретико-методичних основ управління фінансами підприємств в умовах виживання і розвитку, а

також свідчить про актуальність досліджуваної у магістерській роботі проблематики у науковому та практичному плані.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є розвиток теоретико-методичних й організаційних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення діагностики фінансового стану підприємства в ринкових умовах господарювання.

Виходячи з цієї мети, були розроблені такі основні задачі дослідження:

- розглянуто суть, та завдання управління фінансами підприємства;
- систематизовано основні закономірності формування умов виживання і розвитку підприємства;
- вивчено та систематизовано основні підходи до оцінки можливостей виживання і розвитку підприємств;
- проведено комплексний аналіз і оцінювання фінансового стану на досліджуваному підприємстві;
- обґрунтуванні напрями забезпечення життєздатності підприємства як інструмент підвищення ефективності управління фінансами;
- запропоновано заходи з удосконалення діагностики фінансового стану підприємства;

Об'єктом дослідження є процес управління фінансами підприємства в умовах виживання і розвитку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів управління фінансами в умовах виживання і розвитку.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних фахівців в галузі теорії криз та антикризового управління. У роботі використані методи: логічного узагальнення – для узагальнення наукового досвіду з досліджуваної проблематики й викладання послідовності положень магістерської роботи; дедуктивний – для дослідження теоретичних аспектів антикризового управління; фінансово-економічного та статистичного аналізу, порівняння, зведення – при оцінюванні фінансового стану підприємства; ситуаційного аналізу – при розробці рекомендацій щодо

попередження фінансовою службою кризового розвитку підприємства на засадах антикризового управління; критичного аналізу та узагальнення теоретичних досліджень – для теоретичного узагальнення одержаних результатів та формулювання висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», результати власних досліджень та проведеного аналізу.

Наукова новизна отриманих результатів визначається такими основними положеннями:

- обґрунтуванні напрями забезпечення життєздатності підприємства, що ґрунтується на максимізації вартості підприємства та ефективному використанні стратегічних ресурсів;

- удосконалено методику оцінки фінансового стану підприємства, що спирається на еталонний порядок мір руху показників, які характеризують досліджуване підприємство. Такий еталонний порядок показників слугує точкою відліку при оцінці фактичної динаміки аналізованих показників, тобто моделлю динаміки формування фінансового стану підприємства.

Значення результатів кваліфікаційної роботи магістра полягає у тому, що розроблені рекомендації дозволяють менеджменту підприємства отримати достовірну якісну інформацію про реальні можливості підприємства та здійснити відповідні заходи для запобігання втрати конкурентоспроможності та впроваджувати політику розвитку. Практичне значення мають такі розробки як: алгоритм прийняття рішень щодо напрямків забезпечення життєздатності підприємства методика оцінки фінансового стану підприємства, що спирається на еталонний порядок мір руху показників.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Суть, мета і завдання управління фінансами підприємств в сучасних умовах господарювання

Невід’ємною складовою соціально орієнтованої ринкової економіки є ефективно функціонуюча ланка фінансової системи — фінанси підприємств. Формування і забезпечення конкурентоспроможності української економіки та її ефективне інтегрування у світове економічне співтовариство неможливе без належного оздоровлення і розвитку базової ланки економіки, основаної на ефективному фінансовому управлінні господарською діяльністю підприємств. Реформування та еволюційний розвиток фінансів підприємств в умовах вітчизняної економіки, забезпечення її стабільності потребують новітніх науково обґрунтованих методів управління їх функціонуванням.

Серед ключових завдань управління фінансами підприємств (фінансового менеджменту) особлива роль відводиться досягненню і подальшому забезпеченню високого рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств як у короткостроковому, так і в довгостроковому періодах. Фінансове управління діяльністю підприємства має створювати умови для приросту достатку власників такого підприємства, забезпечуючи при цьому ефективний перерозподіл капіталу в межах національної економіки та формування середнього класу власників. Розв’язання цих та інших завдань фінансового менеджменту безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки майбутніх фінансистів, рівня їх компетенції, вміння обґрунтовувати і приймати правильні управлінські фінансові рішення. [52]

його фінансово-господарською діяльністю.

Сутність фінансового менеджменту реалізується через його функції:

Сутність першої функції фінансового менеджменту полягає в управлінні своєчасним формуванням усіх видів фінансових ресурсів, а також у систематичному пошуку резервів додаткового накопичення фінансових

ресурсів, особливо власних, для забезпечення належного фінансового стану і стійкої та стабільної роботи підприємства і для запобігання його банкрутству.

Ця функція фінансового менеджменту включає також стимулювання поповнення фінансових ресурсів, насамперед грошових коштів. У ролі фінансових стимулів можуть використовуватися проценти за кредити, ставки податків, податкові пільги, економічні штрафні санкції як антистимули та ін.

Сутність другої функції полягає в управлінні раціональним розподілом фінансових ресурсів, зокрема управлінні розподілом і перерозподілом усіх грошових надходжень, насамперед виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Здійснення цієї функції фінансовим менеджментом потребує прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень про залучення вільних фінансових ресурсів для найефективніших вкладень.

Сутність третьої функції полягає у систематичному плануванні (бюджетуванні), прогнозуванні та аналізі як абсолютних фінансових показників, так і відносних оціночних коефіцієнтів і в ужитті за результатами такого аналізу невідкладних заходів з фінансового оздоровлення підприємства, а за потреби — рішень щодо управління його санацією.

На основі фінансового менеджменту здійснюється управління всією фінансово-господарською діяльністю підприємства, формування і використання усіх видів його фінансових ресурсів із застосуванням методів і важелів фінансового механізму.

Фінансовий механізм в управлінні підприємством — це цілісна система управління фінансами підприємства, на якій ґрунтується фінансовий менеджмент і яка призначена для організації взаємодії об'єктів і суб'єктів господарювання у сфері фінансових відносин, формування і використання фінансових ресурсів, забезпечення ефективного впливу фінансової діяльності на кінцеві результати роботи підприємства [52].

Ефективне функціонування фінансового менеджменту багато в чому визначається такими факторами, як:

- приватна власність на засоби виробництва та землю;
- самофінансування підприємницької діяльності;
- ринкове ціноутворення;
- ринок праці, товарів і капіталу;
- чітке регламентування державного втручання в роботу підприємства.

До основних принципів фінансового управління підприємством відносять:

1) принцип фінансової стратегії, що визначає можливість збалансування матеріальних і грошових ресурсів;

2) принцип стратегії управління, тобто виявлення можливостей розширення виробництва, прогнозування інноваційних варіантів розвитку, пошук альтернативних шляхів прийняття рішень, вибір нових шляхів фінансування;

3) орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства. Дотримуючись цього принципу, фінансовий менеджер повинен знати, що якими б високоефективними з економічної точки зору не здавалися проекти управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту в поточному періоді, вони обов'язково мають бути відхилені, якщо суперечать місії підприємства, стратегічному напрямку його розвитку — зростанню ринкової вартості підприємства;

4) плановість і системність у розробленні управлінських рішень — це планування матеріальних і фінансових ресурсів з метою забезпечення їх збалансованості, системність у розробці стратегії і тактики фінансового менеджменту. Передбачає інтегрованість із загальною системою управління підприємством. Фінансовий менеджмент охоплює питання усіх рівнів управління і безпосередньо пов'язаний з операційним, інноваційним, стратегічним, інвестиційним, антикризовим менеджментами, менеджментом персоналу і деякими іншими видами функціонального менеджменту;

5) комплексний характер формування управлінських рішень. Уся діяльність підприємства — результат прийняття різних за характером і цілями,

але взаємопов'язаних за змістом рішень у частині формування, розподілу і використання фінансових ресурсів та організації грошового обігу. Усі рішення тісно взаємозв'язані і чинять пряму або непряму дію на результати фінансової діяльності підприємства;

б) високий динамізм управління. Управління, у тому числі фінансове, має бути адекватним і оперативним. Зовнішнє середовище підприємства постійно змінюється, тому управлінські рішення необхідно приймати в короткі терміни у разі зміни ситуації в зовнішньому та внутрішньому середовищах.

Головна мета фінансового менеджменту — забезпечення максимізації добробуту власників підприємства у поточному і перспективному періодах, раціональне використання фінансових ресурсів, здатність підприємств покрити витрати, пов'язані з використанням ресурсів, і забезпечити прийнятний рівень доходів за мінімального ризику вкладників капіталу. Таке визначення мети отримує конкретне вираження у забезпеченні максимізації ринкової вартості підприємства, що реалізує кінцеві фінансові інтереси його власників.

Фінансове управління поточною діяльністю підприємства спрямовується на таке.

1. Забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів відповідно до завдань розвитку підприємства.

Це завдання реалізується через визначення загальної потреби у фінансових ресурсах підприємства на наступний період, збільшення обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, визначення необхідних обсягів формування власних фінансових ресурсів за рахунок зовнішніх джерел, управління залученням позичкових фінансових ресурсів, оптимізацію структури джерел формування ресурсного фінансового потенціалу.

2. Забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів у розрізі основних напрямів діяльності підприємства. Оптимізація розподілу

сформованого обсягу фінансових ресурсів передбачає встановлення оптимальних пропорцій у їх використанні з метою виробничого і соціального розвитку підприємства, забезпечення дохідності інвестованого капіталу. Процес виробничого споживання сформованих фінансових ресурсів у розрізі основних напрямів діяльності підприємства повинен підпорядковуватися стратегічній меті та має забезпечувати віддачу вкладених коштів.

3. Оптимізація грошових потоків підприємства (вхідних і вихідних). Це завдання реалізується шляхом ефективного управління грошовими потоками підприємства в процесі кругообігу його грошових коштів, забезпечення синхронізації обсягів надходження і витрат грошових коштів у кожному періоді, досягнення необхідної ліквідності його оборотних активів. Одним із результатів цього є оптимізація залишку вільних грошових активів, яка має забезпечувати зменшення втрат від їх неефективного використання та інфляції.

4. Забезпечення максимізації прибутку підприємства з найменшим рівнем фінансового ризику. Максимізація прибутку досягається на основі ефективного управління активами підприємства, залучення в господарський оборот необхідного обсягу позикових фінансових ресурсів, вибором найефективніших напрямів операційної та фінансової діяльності.

5. Забезпечення мінімізації фінансового ризику за очікуваного рівня прибутку. Якщо рівень прибутку підприємства прогнозується заздалегідь, важливим завданням є зниження мінімально можливого фінансового ризику, за яким гарантується отримання цього прибутку. Така мінімізація забезпечується шляхом диверсифікації видів операційної і фінансової діяльності, а також портфеля фінансових інвестицій; профілактикою мінімізації окремих фінансових ризиків, ефективними формами їх внутрішнього і зовнішнього страхування.

6. Забезпечення відносної фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку. Така рівновага характеризується високим рівнем фінансової стійкості і платоспроможності підприємства і забезпечується формуванням

раціональної структури майна і капіталу, ефективними пропорціями в обсягах формування фінансових ресурсів за рахунок різних джерел, достатнім рівнем самофінансування інвестиційних потреб.

Розглянуті завдання фінансового менеджменту тісно взаємопов'язані між собою, хоча окремі з них і мають різноспрямований характер (наприклад, забезпечення максимізації суми прибутку за мінімізації рівня фінансового ризику; забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів і постійної фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку). Отже, основні завдання фінансового менеджменту повинні реалізуватись у взаємозв'язку і взаємообумовленості.

Фінансовий стан підприємства багато в чому визначає його стійкість і стабільність. Тому в процесі практичної реалізації завдань фінансового менеджменту треба знаходити розумний компроміс між завданнями, що ставить перед собою підприємство, і фінансовими можливостями реалізації цих завдань.

Особливе значення у фінансовому менеджменті має звітність суб'єкта господарювання, яка формується відповідно до Наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»» від 07.02.2013 № 73.

Фінансова звітність підприємства складається з:

- балансу (звіту про фінансовий стан);
- звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід);
- звіту про рух грошових коштів;
- звіту про власний капітал; приміток до фінансової звітності.

Якість прогнозних показників, своєчасність, реальність і повнота звітних даних та оцінка відхилень внутрішнього фінансового контролю дають можливість своєчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі підприємства, знижувати ризики, уникати загроз.

Об'єктами управління у сфері фінансів підприємств є:

- фінансові відносини, що виникають між підприємствами і їх засновниками, державою, комерційними структурами, іншими підприємствами і фізичними особами;

- доходи і нагромадження (прибуток), їх формування, розподіл і використання;

- фінансові ресурси, джерела їх формування, склад і структура;

- склад, структура і кругообіг капіталу;

- грошові фонди, їх формування і використання;

- грошовий обіг у відтворювальному процесі тощо.

Суб'єктами управління фінансами на рівні підприємства є його керівник, планово-фінансова служба, фінансові менеджери.

Під фінансовою службою підприємства розуміють самостійний структурний підрозділ, який виконує визначені функції у системі управління підприємством. Як правило, таким підрозділом є фінансовий відділ. Його структура і чисельність залежать від організаційно-правової форми підприємства, характеру господарської діяльності, обсягу виробництва та загальної кількості працівників підприємства.

Характер господарської діяльності та обсяг виробництва визначають величину грошового обігу, кількість платіжних документів, пов'язаних з розрахунками з іншими підприємствами, постачальниками і замовниками, комерційними банками, бюджетом. Кількість працівників впливає на обсяг касових операцій та розрахунків з працівниками і службовцями.

Крім того, фінансова служба, бере активну участь у заходах, спрямованих на запровадження внутрішнього комерційного розрахунку на підприємстві, вивчає стан фінансового ринку регіону і країни для планування та прийняття рішень в інвестиційній сфері[46].

Мобілізуючи кошти інших власників для покриття витрат на власному підприємстві, фінансисти повинні мати чітке уявлення про мету інвестування ресурсів і давати рекомендації щодо форм залучення коштів. Для покриття короткотермінової та середньотермінової потреби у фінансових ресурсах

доцільно використовувати позички банків. Здійснюючи великі капітальні вкладення, можна скористатися додатковою емісією цінних паперів. Проте таку рекомендацію можна дати лише тоді, коли фінансисти ґрунтовно дослідили фінансовий ринок, проаналізували попит на різні види цінних паперів, урахували можливі зміни кон'юнктури й упевнені в порівняно швидкій та вигідній реалізації цінних паперів підприємства.

Враховуючи, що ринок передбачає роботу підприємства в умовах конкуренції, сьогодні ділова стратегія підприємств спрямована на досягнення стратегічних конкурентних переваг. Отже, стратегію можна визначити як узагальнюючий план управління, який орієнтовано на досягнення основних цілей підприємства шляхом виявлення та реалізації довгострокових конкурентних переваг на певному ринку.

Таким чином, управління фінансами підприємств (фінансовий менеджмент) забезпечує його господарську діяльність фінансовими ресурсами, вирішує існуючі фінансові суперечності у фінансових відносинах, здійснює контроль за дотриманням фінансової дисципліни і спрямоване на подальший розвиток підприємства, досягнення його стратегічних цілей. [50]

1.2. Основні закономірності формування умов виживання і розвитку підприємств

На даний час вітчизняними дослідниками недостатньо розгорнуто питання щодо розгляду та впровадження методичних підходів стосовно виживання та розвитку підприємств. Проте, умови, в яких функціонують українські компанії, створюють середовище для пошуку та впровадження нових шляхів до розробок стратегій виживання та розвитку.

Ми вважаємо, що виживання підприємств необхідно тлумачити як їх режим існування, в якому налагодження всіх систем функціонування є оцінкою їх здатності до збереження та відновлення.

Дослідження свідчать, що саме криза ліквідності є початковою умовою формування стану виживання підприємств.

яка зумовлюється такими чинниками [59]

- неврахуванням вимог золотого правила фінансування (конгруентність строків);
- незадовільною структурою капіталу;
- відсутністю або незначним рівнем резервних фондів;
- незадовільною роботою з дебіторами;
- наданням незабезпечених товарних кредитів;
- великим обсягом капіталовкладень із тривалим строком окупності;
- неефективним управлінням оборотними активами;
- зниженням кредитоспроможності підприємства;
- високим рівнем кредиторської заборгованості.

Отже, криза ліквідності формується переважним чином з-за не ефективного управління формуванням і використанням оборотного капіталу менеджментом підприємства.

Варто зазначити, що управління неплатоспроможним підприємством повинно передбачати реструктуризацію як засіб, що забезпечує його виживання. У процесі такої реструктуризації вирішуються два головні завдання: забезпечення мінімальної необхідної ліквідності і суттєве покращення результатів діяльності підприємства. Тобто заходи з реструктуризації спрямовані на оперативне забезпечення виживання і на відновлення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

У сучасних умовах господарювання з найбільш суттєвих властивостей реструктуризації, метою якої є виживання і запобігання ліквідації підприємства, можна виділити [18]:

- вибіркове проведення заходів з реструктуризації, які охоплюють лише окремі сфери діяльності підприємства і торкаються проміжку часу у 1-2 роки;

- покращення фінансового стану, перед усім шляхом повного використання простих резервів підприємства;
- концентрація на утриманні досягнутого рівня виробництва;
- досягнення підприємством запланованих результатів і переваг.

Виживання підприємства розглядається як наявна можливість розвитку ситуації за позитивним сценарієм, наслідком якого є нормалізація стану господарської системи, відновлення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення ефективного господарювання.

Вчені-економісти пропонують різні терміни, за допомогою яких можна виміряти життєздатність підприємства.

Так, професор Л.О. Лігоненко пропонує термін «потенціал виживання підприємства», який визначається:

- складом та сучасним станом ресурсного забезпечення функціонування підприємства, яке використовує та обумовлює поточну конкурентоспроможність підприємства;
- ступенем відповідності ресурсного потенціалу стратегічним цілям та завданням підприємства, наявністю стратегічних ресурсів, необхідних для впровадження стратегії виходу з кризи;
- спроможністю ресурсного потенціалу забезпечити стійкість господарської системи до негативного впливу зовнішнього середовища та внутрішню гнучкість для використання позитивних можливостей, які обумовлюються змінами в зовнішньому середовищі [31].

Дослідниця Г.С. Мерзликіна з авторами для оцінки рівня життєздатності підприємства пропонують використовувати показник «економічна спроможність підприємства», необхідною умовою якого є перебування підприємства у стані динамічної рівноваги [37]. Оцінка економічної спроможності має, на думку науковців, охоплювати функціональні складові економічної спроможності, які відповідають трьом основним функціям бізнесу:

- ринкова спроможність, яка припускає оцінку спроможності підприємства на ринку;
- виробнича спроможність, яка припускає забезпеченість підприємства засобами праці (технічна спроможність, технологічна спроможність);
- фінансова спроможність, яка припускає забезпеченість фінансовими ресурсами підприємства.

Варто зазначити, що особливістю термінів «потенціал виживання» та «економічна спроможність» є орієнтація оцінки. Перший термін – орієнтований на визначення наявних можливостей для ефективної діяльності в майбутньому; другий – констатує наявний стан, можливість підприємства в момент оцінювання протистояти кризовим явищам та підтримувати необхідний рівень життєздатності.

Якщо підприємству, що є економічно спроможним на час оцінювання, банкрутство не загрожує, то в майбутньому при низькому потенціалі виживання певні труднощі можуть виникнути. І навпаки, якщо зараз підприємство економічно неспроможне, але має високий потенціал виживання, доцільно орієнтуватися не на його ліквідацію, а на проведення реорганізаційних процедур та виведення підприємства з кризового стану, в якому воно опинилося.

У джерелі [44] використовується поняття «антикризовий потенціал господарюючого суб'єкта», акцентуючи увагу на індивідуальності структури антикризового потенціалу, що у одних господарюючих суб'єктів – це відпрацьована технологія, сучасне обладнання, у інших – загартований колектив, здатний швидко перенастроюватися для вирішення нових завдань, у третіх – налагоджені стійкі зв'язки з постачальниками та споживачами продукції, що виробляється. При цьому в будь-якому разі мова йде про ресурси підприємства та можливості їх відновлення. Отже, головним для оцінки здатності до виживання визнається ресурсне забезпечення.

Український дослідник професор О.О. Терещенко в своїй праці [57], під якою розуміється наявність у підприємства, що перебуває у фінансовій кризі, фінансових, організаційних та правових можливостей, які визначають його здатність до успішного проведення фінансової санації.

Загальними передумовами санаційної спроможності є наявність у підприємства потенціалу для майбутньої успішної діяльності, а саме:

- стійких позицій на ринку та реальних можливостей збільшення обсягів реалізації;
- конкурентних переваг;
- виробничого та кадрового потенціалу, реальної та дієвої санаційної концепції.

Професор І.О. Бланк у своїй праці «Управління фінансовою стабілізацією підприємства» [6] при проведенні фундаментальної діагностики фінансової кризи пропонує здійснювати прогнозування здатності підприємства до нейтралізації фінансової кризи за рахунок внутрішнього фінансового потенціалу.

В процесі прогнозування визначається як швидко і в якому обсязі підприємство здатне:

- забезпечити зростання чистого грошового потоку;
- зменшити обсяги термінових фінансових зобов'язань;
- реструктурувати свої поточні зобов'язання в довгострокові;
- знизити рівень поточних витрат та коефіцієнт операційного левериджу;
- знизити рівень фінансових ризиків;
- позитивно змінити фінансові оціночні показники.

Отже, потенціал виживання підприємства визначається:

- складом та сучасним станом ресурсного забезпечення функціонування системи, яке використовує та обумовлює поточну конкурентоспроможність підприємства;

- ступенем відповідності ресурсного потенціалу стратегічним цілям та завданням підприємства, наявністю стратегічних ресурсів, необхідних для генерування та впровадження стратегії виходу з кризи;
- спроможністю ресурсного потенціалу забезпечити стійкість господарської системи до негативного впливу зовнішнього середовища та внутрішню гнучкість (адаптованість) для використання позитивних можливостей, які обумовлюються змінами в зовнішньому середовищі; обсягом генерування чистих грошових потоків у майбутньому та їх достатністю для повного виконання зобов'язань підприємства.

Дослідження свідчать, що основні положення відносно механізму функціонування підприємства, яке виживає, можна звести до таких положень:

1. Господарюючий суб'єкт у перехідній економіці доцільно розглядати як систему, що встановлює різноманітні взаємозв'язки з невизначеним зовнішнім середовищем і спрямовану на виживання.
2. Підприємство, як соціально-економічна система, має здатність до вироблення власних цілей саморозвитку і самоорганізації, які будуть реалізовані лише у випадку їх адекватності загальнонаціональним пріоритетам.
3. Процес виживання підприємства реалізується за таких умов:
 - спонтанного виникнення господарюючих суб'єктів у формі підприємства чи фірми в ході взаємодії деякої сукупності їх складових, що мають певні якісні характеристики;
 - формування і реалізації стратегії виживання як способу мінімізації підприємницьких ризиків, специфічних для перехідної економіки;
 - швидкої адаптації підприємства до спонтанних змін зовнішніх чинників розвитку з метою збереження своєї життєдіяльності.
4. Детермінованим чинником у функціонуванні підприємств є зовнішнє середовище, яке у значній мірі формується державою.

Зазначимо, що стан зовнішнього середовища перехідної економіки відрізняється такими особливостями:

- нечіткістю й безперервною мінливістю законодавчих і нормативних актів, що регулюють підприємницьку діяльність;
- відсутністю реального господарського права, що є перешкодою для зниження загального рівня ризику через контрактні відносини;
- нестійким податковим законодавством;
- недобросовісною конкуренцією;
- низьким рівнем освіти підприємців з проблем ринку і підприємництва;
- відсутністю персональної відповідальності значної частини підприємців за результати своєї діяльності, що підвищує ризик будь-якої угоди;
- темпами інфляції, які швидко змінюються;
- політичною нестабільністю;
- залежністю підприємця від кримінального світу, неспроможністю правоохоронних органів захистити його;
- неправомірним безмежним втручанням політиків в економіку.

5. Формою адаптації підприємств (державних і приватизованих) до зовнішнього середовища перехідної економіки виступає стратегія виживання: спроба пристосування до ринку, який формується, і відмова від попередніх методів господарювання.

6. Ризик підприємницької діяльності, що загострився, включає ділові підприємства у процес «природного відбору», у якому успіх достається лише найбільш пристосованим для функціонування у невизначеному зовнішньому середовищі перехідної економіки.

7. Якраз відсутність відповідних зовнішніх умов на вході й виході ділових підприємств у перехідній економіці визначає труднощі з формуванням механізму їх виживання і, як результат, негативну динаміку показників господарської діяльності.

8. Держава повинна сформувати відповідну вимогам господарських структур, які успішно виживають, зовнішнє середовище. Для цього пріоритетними мають бути такі цілі:

- економічної стабілізації;
- подолання спаду в реальному секторі економіки;
- створення умов для ефективної діяльності системоутворюючих підприємств, спроможних до виживання у невизначеному зовнішньому середовищі перехідної економіки [29].

Зазначимо, що у широкому значенні термін «розвиток» означає процес закономірної зміни, переходу з одного стану в інший, більш досконалий; перехід від старого якісного стану до нового, від простого до складного, від нижчого до вищого. Вважаємо, що найбільш ґрунтовне, абстрактне пояснення суті розвитку дається українськими філософами у «Філософському енциклопедичному словнику»: розвиток – незворотна, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів; один із загальних видів зв'язку. Достатньо широке тлумачення поняття «розвиток» міститься у «Великому економічному словнику», а саме: процес закономірних змін, перехід з одного стану в інший більш досконалий; перехід від старого якісного стану до нового, від простого до складного, від низького до вищого, незворотня, спрямована, закономірна зміна матерії та свідомості, її універсальні властивості; у результаті розвитку виникає нова якість, стан об'єкта – його складу і структури.

Аналіз літературних джерел з проблем визначення розвитку як філософської категорії дозволив виділити такі ключові моменти:

- 1) розвиток як прогрес або ускладнення структури і аналізу системи;
- 2) процес розвитку як якісні зміни;
- 3) як процес адаптації до зовнішнього середовища;
- 4) як процес вирішення протиріч.

Підвищений інтерес науковців до феномену розвитку підприємства породжує значку кількість підходів до трактування сутності цього поняття.

Дослідження теоретичних засад проблематики розвитку підприємства дало змогу виявити значні розбіжності у визначенні природи цього поняття, його сутності та складових елементів.

Вчена Н.В. Цопа стверджує, що розвиток підприємства це спрямована, закономірна зміна стану підприємства, якому притаманні властивості заощадження і зростання значень якості функціонування підприємства вище порога безпеки, темпів приросту якості функціонування підприємства не нижче щодо приросту економіки і конкретного ринкового оточення [66].

Дослідник С.П. Дунда запропонував визначати розвиток підприємства як сукупність спрямованих, інтенсивних та якісних змін економічної природи, що відбуваються на підприємстві внаслідок протиріч у внутрішньому середовищі та впливів факторів зовнішнього середовища [11].

Науковець Ю.І. Матішак під економічним розвитком підприємства визначає цілеспрямовані, незворотні кількісні та якісні зміни, що відбуваються під впливом певних закономірностей та призводять до структурних перетворень, забезпечуючи ефективне функціонування підприємства в довготривалому періоді [35].

Вчений В. Кифяк трактує розвиток підприємств як динамічну систему взаємодіючих підсистем, передумов, факторів і принципів, які формують вектор кількісних і якісних змін функціонування підприємства, спрямованих на досягнення пріоритетів [21].

Багато дослідників у трактування сутності поняття «розвиток підприємства» додають критерій адаптивності – підвищення гнучкості та адаптації змін навколишнього середовища. Так, Ю.С. Погорелов наголошує, що розвиток підприємства – це довготривала сукупність процесів кількісних та якісних змін у діяльності підприємства, які приводять до поліпшення його стану шляхом збільшення потенціалу підприємства, адаптації до зовнішнього середовища та внутрішньої інтеграції, що сприяє підвищенню здатності підприємства протидіяти негативним впливам зовнішнього середовища та його життєздатності [47].

Автори Л.О. Жилінська і О.О. Розучук пропонують розглядати розвиток підприємства, як процес, який не припиняється в часі, триває планомірно, має стрибкоподібний характер та відбувається з використанням як якісних, так і кількісних змін, для переходу різноманітних підсистем на якісно новий рівень завдяки адаптації до факторів внутрішнього і зовнішнього середовища з метою досягнення максимально ефективного стану підприємства [17].

Інша група науковців наполягає на необхідності зміни або оновленні сфер діяльності та бізнес-процесів підприємства як головних критеріїв його ефективності. Так, М.А. Кушнер і Е.П. Карлина дотримуються погляду, що розвиток підприємства являє собою послідовну зміну сфер діяльності, закономірно викликану як реактивною, так і проактивною реакцією менеджменту на вплив внутрішнього і зовнішнього середовища з метою досягнення стабільного й ефективного стану всіх елементів господарюючих суб'єктів [22].

Систематизація інформації дозволила виділити три підходи до визначення понятійних меж терміну «розвиток підприємства». Перший підхід базується на основі кількісно-якісних змін. Розвиток розглядають як цілеспрямовану зміну або сукупність кількісно-якісних змін, рух, які ведуть до появи нової якості або конкретного результату. У другому підході як домінуючі виступають зміни якісного стану по структурних і функціональних характеристиках під впливом внутрішнього і зовнішнього середовища. У третьому підході розвиток підприємства полягає в балансі економічного зростання і стійкості підприємства.

Аналіз економічної літератури дозволяє виокремити підходи щодо взаємозв'язку понять функціонування та розвитку підприємства в контексті забезпечення його життєздатності.

Відповідно до першого підходу функціонування передбачає розвиток, тобто процес функціонування проявляється у життєдіяльності підприємства.

Другий підхід ґрунтується на взаємопов'язаності та взаємозумовленості процесів функціонування та розвитку, з одного боку, та їх відособленості, з іншого.

Таким чином, у сучасних умовах основною метою ефективного розвитку підприємства є не лише його стабільний фінансовий розвиток, але і життєздатність в певній стратегічній перспективі.

1.3 Методичні підходи до оцінки можливостей виживання і розвитку підприємств

В результаті мінливості умов зовнішнього середовища та ускладнення умов функціонування внаслідок тривалої дії економічної кризи перед підприємствами постає необхідність формування системи управління, яка б забезпечувала здатність до виживання та опору негативним впливам внутрішнього та зовнішнього походження. Такі впливи спричиняють загрозу руйнування системи функціонування підприємства, збільшують можливість реалізації та наслідки ризиків фінансово-економічної діяльності.

Нестабільність умов функціонування вимагає від підприємств швидкої та адекватної реакції, яка б забезпечила здатність їх поточного існування і перспективного розвитку. Проте, відсутність на багатьох промислових підприємствах цілісної адаптивної системи управління життєздатністю, адекватної вимогам мінливого зовнішнього середовища та спрямованої на забезпечення стабільного і успішного господарювання, актуалізує питання вдосконалення та розвитку науково-методичних підходів та інструментарію управління життєздатністю підприємства, застосування яких сприятиме підвищенню ефективності функціонування господарських суб'єктів, особливо у мовах фінансово-економічної кризи.

Дослідження теоретичних аспектів формування механізму управління життєздатністю промислових підприємств показує, що дотепер не існує досконалої методології та універсальних методик застосування аналітичних

інструментів, що дозволили б проводити оперативну комплексну діагностику поточного стану діяльності підприємства. Особливо гостро постають невирішені методичні питання виявлення кризових ознак, імовірних кризових тенденцій в діяльності підприємства.

Питанням формування методичних підходів до проведення діагностики і розробки управлінських заходів на основі її результатів присвячені роботи І. Бланка, А. Вартанова, А. Воронкової, Ю. Іванова, М. Кизима, Б. Коласса, І. Маріона, М. Мескона, К. Наварі, В. Пономаренка, В. Раппопорта, Ж. Рішара, Ф. Ріполь-Сарагосі, А. Василенко, Н. Єршової, Р. Лепи, Л.Норік та ін. Але наявність різних методичних підходів до визначення рівня життєздатності підприємств і рекомендацій щодо їх використання у практиці ускладнює процеси вибору найбільш раціональних методів оцінки та забезпечення їх достовірності, а відтак і обґрунтування ефективних механізмів управління життєздатністю підприємства

Життєздатність підприємства характеризується таким станом його внутрішньо-економічної системи, при якому вона здатна до самостійного ефективного функціонування незалежно від зміни зовнішніх умов.

Більшість науковців, що вивчають проблеми забезпечення життєздатності підприємства ототожнюють життєздатність з фінансовою стійкістю. Але, на наш погляд такий підхід є однобічним.

Фінансова складова є, беззаперечно важливою в системі забезпечення життєздатності підприємства, але не вичерпною. Не менш важливими в системі забезпечення життєздатності підприємства є техніко-технологічна складова, що враховує ступінь та динаміку розвитку виробничо-технічної бази підприємства, ринкова складова, що враховує положення підприємства на ринку з урахуванням рівня конкуренції в галузі, операційна складова, що враховує здатність підприємства дотримуватися беззбиткового рівня виробництва тощо.

У літературних джерелах визначилася достатньо велика кількість підходів до сутності термінів «моніторинг» та «діагностика». У результаті

теоретичного аналізу економічної сутності цих категорій, діагностику життєздатності доцільно визначити як процес ідентифікації стану підприємства (на основі порівняння із оптимальним) за індикаторами, що найкраще вказують на зміни життєздатної системи та дають можливість прогнозувати майбутні відхилення у розвитку підприємства. Моніторинг життєздатності слід розглядати як методику і систему безперервного спостереження за параметрами життєздатності підприємства, що дозволяють виявити найменший ступінь впливу дії зовнішнього та зміни у внутрішньому середовищі підприємства.

Існуючі методики діагностики життєздатності підприємства також враховують в основному фінансову складову економічної життєздатності підприємства, тому не є достатньо інформативними, щоб забезпечити всебічне висвітлення проблемних зон діяльності підприємства та слугувати основою для прийняття виважених управлінських рішень.

Основними індикаторами для оцінки рівня життєдіяльності підприємств є показники майнового та техніко-технологічного стану, показники ліквідності, показники платоспроможності, показники ділової активності, показники рентабельності підприємства.

Крім цих груп автори [19] доповнили перелік показниками, що характеризують ринкову позицію підприємства та показниками, що характеризують рівень його операційної безпеки, як обов'язкової умови виживання.

З метою моніторингу поточного стану життєздатності підприємства доцільно проводити діагностичне порівняння зазначених показників з їх оптимальними значеннями (найкращими з можливих досягнутих), які визначені на основі дослідження статистики даних показників протягом кількох років діяльності підприємства.

Можливість виживання підприємства в умовах постійної конкурентної боротьби залежить від його конкурентоздатності. Рівень конкурентоспроможності характеризує стан підприємства, що визначає

перспективи його подальшого розвитку, можливість досягнення стратегічних цілей та завдань. Ефективність функціонування підприємства, зокрема його здатність відповідати високим вимогам ринку, якість задоволення споживчого попиту та ресурсний потенціал є основними факторами, що визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку. За таких умов актуальним є дослідження методологічних підходів до оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства як складової його розвитку.

Серед зарубіжних і вітчизняних учених вагомий внесок у розвиток теорії конкурентоспроможності та методології її оцінювання зробили М. Портер, І. Ансофф, І. Максимова, Р. Фатхутдинов, І. Должанський, Ю. Іванов, І. Герчикова, А. Мазаракі, О. Драган, Т. Загорна, Н. . Тарнавська та ін.

Під конкурентоспроможністю підприємства розуміють рівень його компетенції щодо інших підприємств-конкурентів у нагромадженні та використанні виробничого потенціалу певної спрямованості, а також його окремих складових: технології, ресурсів, менеджменту, навичок і знань персоналу, що виражено в таких результируючих показниках, як якість продукції, прибутковість, продуктивність та ін. Оцінити конкурентоспроможність підприємства означає здійснити розрахунки комплексу показників, що характеризують різні аспекти діяльності підприємства та стан ринкового середовища, оцінити їх рівень та інтерпретувати отримані результати. Усі дослідники відзначають, що оцінити конкурентоспроможність можна тільки за умови порівняння цього об'єкта з іншими, а рівень конкурентоспроможності в конкретний момент часу є короткостроковою характеристикою об'єкта.

Таблиця 1.1 – Класифікація методів оцінювання платоспроможності підприємства

Ознака класифікації	Група методів	Методи
За способом оцінювання	Кількісні	Диференційований метод, інтегральний метод, метод різниць, метод балів

	Якісні	SWOT-аналіз, метод експертних оцінок, евристичні методи
За формою представлення результатів	Матричні	Матриця БКГ, матриця Мак Кінсі, матриця Shell/DPM, метод PIMS, матриця Ансоффа
	Індексні (аналітичні)	Інтегральні методи, метод конкурентних переваг, теорія ефективної конкуренції, конкурентоспроможність продукції
	Графічні	Радіальна діаграма, багатокутник конкурентоспроможності, метод профілів
За показниками і змінними, що використовують під час аналізу	Методи, що характеризують ринкові позиції	Модель БКГ, метод Мак Кінсі, модель Shell/ DPM, метод PIMS, модель Портера
	Методи, що характеризують рівень менеджменту	Метод LOTS, метод експертної оцінки, ситуаційний аналіз, карти стратегічних груп, бенчмаркінг
	Методи, що характеризують фінансово-економічну діяльність	Методи фінансово-економічного аналізу, методи прогнозування фінансового стану
За ступенем охоплення аспектів функціонування підприємства	Спеціальні	Конкурентоспроможність продукції, матричні методи
	Комплексні	Індексні, інтегральні методи, метод балів
За рівнем ухвалення рішення	Стратегічні	Модель БКГ, метод Мак Кінсі, модель Shell/ DPM, тощо
	Тактичні	Інтегральні методи, аналіз конкурентних переваг, теорія ефективної конкуренції, конкурентоспроможність продукції, самооцінка

Джерело: [12]

Питання інструментарію оцінювання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання є одним із найактуальніших, пов'язаних із проблемами їхнього виживання і розвитку в умовах ринку.

Сьогодні не існує однозначних підходів до методології дослідження конкурентоспроможності підприємства та складу показників у межах відповідних методів її оцінювання. Узагальнивши результати наукових

досліджень із цього питання, можна систематизувати методики діагностики й оцінювання конкурентоспроможності підприємства (табл. 1.1).

Кількісні методи оцінювання конкурентоспроможності пов'язані здебільшого з розрахунком відносних величин (індексів, коефіцієнтів), що визначають рівень ключових показників за окремими аспектами конкурентоспроможності (сферами діяльності), і їхнім подальшим об'єднанням у групові та інтегральні показники. Вони допомагають оцінити реальні шанси організації у конкурентній боротьбі за стратегічні зони господарювання та ухвалити зважене управлінське рішення. Однак у деяких кількісних методах використовують вагові коефіцієнти, визначені експертами, тому методика не позбавлена суб'єктивізму.

Якісні методи оцінювання переважно мають низький ступінь математичної формалізації і пов'язані з експертними оцінками. Вони не дають змоги використовувати оцінку конкурентоспроможності організації в процесі аналізу, не вирізняються науковою суворістю, їм властива суб'єктивність і умовність. Утім, якісні методи достатньо гнучкі і дають змогу оцінити реальні факти, а не абстрактні цифри, якщо використовувати достовірну інформацію.

Матричні методи передбачають використання матриці — таблиці впорядкованих за рядками та стовпцями елементів. Основою методики є аналіз двовимірних матриць, що побудовані за принципом системи координат, а суть методу полягає у маркетинговому оцінюванні діяльності підприємств. За наявності релевантної інформації про обсяги реалізації продукції можна отримати достовірну оцінку конкурентоспроможності організації. Матричні методи відрізняються простотою застосування. Хибою цих методів є обмеженість кількості характеристик, за якими здійснюють оцінку; відсутність аналізу причин та врахування недостатньої кількості факторів; труднощі з оцінюванням темпів зростання ринку та ринкової частки підприємства.

Індексні методи — це розрахункові, кількісні методи, пов'язані з визначенням одиничних індексів (коефіцієнтів) за ключовими показниками й

аспектами діяльності організації та їх зведенням до інтегрального показника. Залежно від застосування цих методів можна здійснити як складні розрахунки, так і прості математичні операції.

Графічні методи використовують у побудові багатокутника конкурентоспроможності або радіальної діаграми. Їхніми перевагами є простота та наочність. Однак графічний метод не враховує різну вагу факторів конкурентоспроможності і не дає змоги визначити рівень узагальненого критерію конкурентоспроможності, застосування великої кількості характеристик може нівелювати його наочність. Завдяки групі спеціальних методів можна оцінити конкурентоспроможність за окремими аспектами діяльності організації — виробничим, маркетинговим, фінансовим тощо. Комплексні ж методи полягають у комплексному підході і передбачають аналіз усього спектра найважливіших параметрів функціонування підприємства. Завдяки цим методам можна отримати найточнішу інформацію про конкурентоспроможність підприємства на основі досить широкого переліку порівняльних переваг, врахувати параметри як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Стратегічні методи переважно характеризують конкурентну позицію підприємства на ринку. Тактичні методи пов'язані з оцінюванням окремих аспектів діяльності підприємства, а рішення, що ухвалюють за їхніми результатами, стосуються найчастіше короткострокового періоду.

Наведена класифікація методів показує, що, залежно від ознаки класифікації, один і той самий метод може належати до різних груп. До прикладу, матриця Бостонської консалтингової групи (БКГ) є матричним методом за формою подання результатів. Водночас, за показниками (змінними) аналізу, вона характеризує ринкові позиції підприємства, а за рівнем ухвалення рішення належить до групи стратегічних методів. Отже, на практиці методи є взаємопов'язаними, одночасно використовуючи декілька підходів.

В основі методу ефективної конкуренції лежить оцінка чотирьох групових показників конкурентоспроможності, що характеризують ефективність виробничої діяльності (управління виробничим процесом, економічність виробничих витрат, раціональність експлуатації основних засобів, досконалість технології виготовлення продукції, організація праці на підприємстві); фінансовий стан підприємства (коефіцієнти автономії, платоспроможності, абсолютної ліквідності, оборотності обігових коштів); ефективність управління збутом і просування товарів (рентабельність продажу, коефіцієнт затовареності продукцією, коефіцієнт ефективності реклами і засобів стимулювання збуту); конкурентоспроможність товару (якість та ціна товару) [13].

За методикою В. Ф. Оберемчука, показники об'єднані у вісім груп [54]: конкурентоспроможність продукції; фінансовий стан підприємства; ефективність просування і збуту; ефективність виробництва; конкурентний потенціал підприємства; екологічність виробництва; соціальна ефективність; імідж підприємства.

Д. В. Яцковий проп

онує шість груп показників [72]: ефективність виробництва; ділова активність; показники фінансового стану (стійкості); ефективність організації збуту і просування продукції; ефективність інвестиційно-інноваційної діяльності; стан підприємства на ринку цінних паперів. У кожній із зазначених методик є такі показники: продуктивність праці, фондоддача, витрати на одиницю продукції, рентабельність продукції, коефіцієнт затовареності готовою продукцією, коефіцієнти покриття, автономії, абсолютної ліквідності. Виділення додаткових груп пов'язане або з врахуванням ще одного напряму діяльності, або з конкретизацією вже наявного блоку показників.

Принциповою відмінністю зазначених підходів є спосіб зведення одиничних показників до групових критеріїв, а їх, відповідно до інтегрального показника. В першому випадку він визначається за середньозваженою арифметичною (сума добутків групових критеріїв та коефіцієнтів їхньої

вагомості, що вже визначені дослідним методом і рекомендовані до використання промисловими підприємствами), а в двох інших варіантах — за середньою геометричною зваженою, де коефіцієнти вагомості визначають методом попарних порівнянь та за допомогою перетворення якісних оцінок на кількісні.

Однак довжина переліку показників ще не вирішує універсальності результативного (інтегрального) показника. Звертаючи увагу лише на ефективність окремих аспектів діяльності, ми не враховуємо (або лише частково враховуємо) конкурентні позиції підприємства, можливість його адаптації до зміни факторів зовнішнього середовища та навпаки. Зарадити собі в цій ситуації можна, використовуючи комплексний підхід, що поєднує методи з декількох груп. Тобто кількісні аналітичні методи треба поєднувати з матричними, а методи, які характеризують ринкові позиції та рівень менеджменту — із тактичними, що характеризують фінансово-економічну діяльність підприємства; методи, що ґрунтуються на аналізі порівняльних переваг, варто доповнити методами, основаними на теорії мультиплікатора та стратегічному потенціалі підприємства. Визначаючи стратегічний стан підприємства та вибір альтернативних варіантів рішень, матричні методи варто доповнити такими що характеризують рівень, фінансово-економічної діяльності та виробничий потенціал підприємства.

Вибір методу або методів є індивідуальним для кожного підприємства і його визначають завдання, які йому потрібно вирішити (діагностика стану підприємства, вибір стратегії та ін.), рівень ухвалення рішення та фактори конкурентного середовища.

Висновок до розділу 1

У розділі розглянуто теоретичні основи управління фінансами підприємств в сучасних умовах виживання. Економічна література містить різні погляди на управління фінансами підприємств, але основні поняття про

сутність, мету та завдання фінансового менеджменту мають однакове висвітлення. Так сутність управління фінансами розглядається через функції, які вони виконують, а саме: управління формуванням фінансових ресурсів, управління раціональним розподілом і перерозподілом фінансових ресурсів, систематичне планування, прогнозування та контроль за фінансовими показниками підприємства. На основі фінансового менеджменту здійснюється управління всією фінансово-господарською діяльністю підприємства із застосуванням методів і важелів фінансового механізму і досягається головна мета фінансового управління, яка полягає у максимізації прибутку підприємства.

При дослідженні основних закономірностей формування умов виживання і розвитку підприємств ми дійшли висновку, що на даний час вітчизняними дослідниками недостатньо розгорнуто питання щодо розгляду та впровадження методичних підходів стосовно виживання та розвитку підприємств. Проте, умови, в яких функціонують українські компанії, створюють середовище для пошуку та впровадження нових шляхів до розробок стратегій виживання та розвитку.

Методичні підходи до оцінки можливостей виживання і розвитку підприємств було розглянуто через застосування методів фінансового управління, направлених на збереження та відновлення його конкурентоспроможності. Необхідно зазначити, що кожний підхід має як свої недоліки так і свої переваги, та потребують від менеджменту підприємств зваженого та професійного підходу для прийняття рішень в умовах розвитку і виживання.

2 АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Приватне акціонерне товариство «Запорізький завод важкого кранобудування» належить до підприємств машинобудівної галузі, які здійснюють виробництво підйомно-транспортного устаткування.

Товариство здійснює свою діяльність за адресою: Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А. Ідентифікаційний код юридичної особи: 00110728.

Свою історію товариство розпочало з 1928 року як Центральні механічні майстерні та пройшло шлях від ремонту паротягів, потужних кранів, екскаваторів та виготовлення металевої арматури до підприємства яке спеціалізується на виробництві мостових, козлових та кранів спеціального призначення, а також виробництві такелажного, підйимального обладнання, металевих конструкцій різної складності та вантажопідйимальності.

З 1977 року підприємство мало назву «Запорізький енергомеханічний завод» та вже було потужним спеціалізованим кранобудівним підприємством.

У 1989 році «Запорізький енергомеханічний завод» переведено на нову форму господарювання – оренду, та введено новий порядок – вибори першого керівника.

У 1995 році на підприємстві відбулися загальні збори колективу, на якому було прийнято рішення про створення закритого акціонерного товариства. А вже у 1999 році назва і форма власності товариства змінюється на ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ».

З серпня 2005 року основним акціонером ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» стала фінська транснаціональна корпорація Konecranes, яка належить до світових лідерів кранобудування.

Співпраця ПрАТ "Запоріжкран" і Konecranes з самого початку є плідною. Про це свідчить збільшений з 2005 року у три рази обсяг виготовленої продукції. Почалася масштабна модернізація виробництва.

Створено дільницю складання балок коробчастого перетину з проектною потужністю 700 балок на рік. Встановлено сучасне технологічне

обладнання, таке як зварювальні апарати фірми «Кемпи» (Швеція), газорізальних установка «Мессер» (Німеччина), установка плазмового різання «Microstep» (Словаччина), лінія дробоструменевого очищення листів для порізки Gostol TST (Словенія), дробеструйна камера (Словенія), фарбувальна камера (Франція) та ін. Проведено переобладнання механічного цеху з заміною 50% верстатного парку. Розроблено і реалізується інвестиційний проект створення на базі підприємства промислового парку. Перспектива - потужний кранобудівний завод в Європі.

У 2011 «Запоріжжкран» виготовив для металургійного комбінату Бушан в Індії 4 унікальних мостових крана вартістю близько 70 мільйонів гривень.

У 2013 році частка експорту склала понад 90%, а обсяг реалізованої продукції досяг рекордного рівня у 225 мільйонів гривень. Було виготовлено порталні портові крани для Маріупольського порту, а також Азербайджанського порту в Баку.

Завдяки інвестиційному проекту корпорації Konecranes у 2013 році підприємство виготовило для власних потреб козловий кран нового зразка.

У 2016 році для порту Дамієтта у Єгипті на підприємстві виготовлені чотири козових крана на пневмоколісному ході (RTG).

Для удосконалення обліку електричної енергії була введена в дію система технічного обліку споживання електроенергії в виробничих цехах, що дозволяє відстежувати споживання та впроваджувати економію електричних ресурсів.

Основними ринком збуту є зовнішній ринок. ПРАТ "Запоріжжкран" більш ніж 99% своєї продукції постачає за кордон. Основним покупцем металевих конструкцій та кранів є підприємства, що входять до транснаціональної корпорації Konecranes [61-63].

У 2018 році загальними зборами прийнято рішення про зміну типу товариства з публічного на закрите акціонерне товариство.

Органами управління товариства є загальні збори акціонерів та наглядова рада, правління та ревізійна комісія (Рис. 2.1).

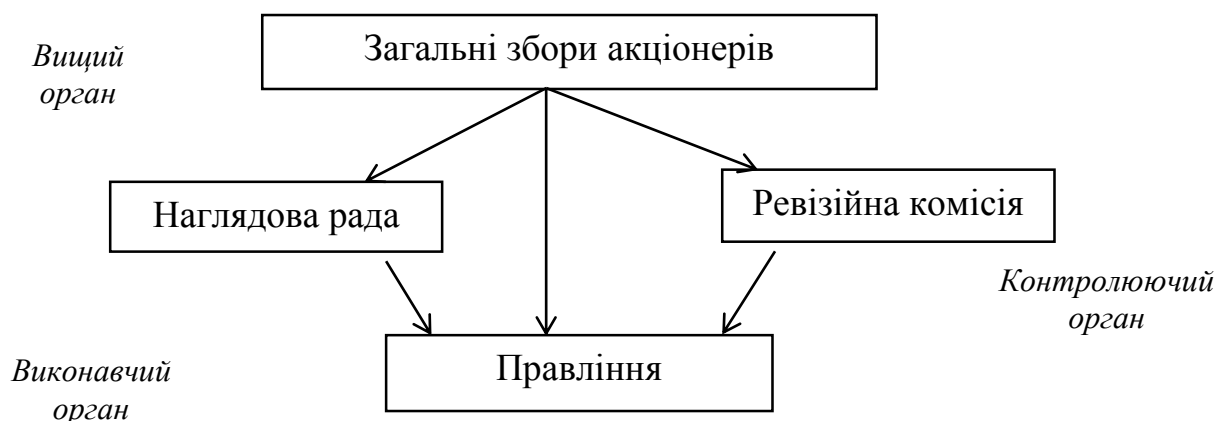

Рис. 2.1 Органи управління ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» [10]

До складу підприємства входять наступні сегменти, визначені за видами продукції:

- реалізація підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування;
- послуги переробки з метою виготовлення частин крану;
- послуги з механічного оброблення металевих виробів;
- реалізація металобрухту;
- надання в оренду і експлуатацію власного майна.

Станом на 31 грудня 2018 року зареєстрований та сплачений капітал в сумі 6 412 тис. грн., який складався з простих акцій номінальною вартістю 3,50 грн. в кількості 1832080 штук.

Головними акціонерами підприємства є Приватне акціонерне товариство "ЗАПОРІЖЖЯ КРАН ХОЛДІНГ" – 80,5837 % від загальної кількості акцій або 1476357 шт. простих іменних акцій та Приватне акціонерне товариство "КОНЕКРЕЙНС УКРАЇНА" – 9,8544 % від загальної кількості акцій або 180541 шт. простих іменних акцій.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу за 2018 рік становила 367 осіб, у т. ч. чисельність працівників, які працюють

на умовах неповного робочого часу - 12 осіб. Фонд оплати праці у 2018 році склав 56500,4 тис. грн. Фонд оплати праці відносно попереднього року збільшився на 36,9 %. Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом - 0 осіб. Кадрова політика товариства спрямована на підвищення кваліфікаційного рівня персоналу. Взаємовідносини з працівниками здійснюється згідно з чинним законодавством.

На підприємстві діє облікова політика в якій встановлені наступні принципи:

- для відображення господарських операцій за активами, зобов'язаннями, доходами та витратами підприємства використовується адаптований до вимог МСФЗ план рахунків затверджений наказом Міністерства Фінансів України № 291 від 30.11.1999р.;

- встановлен наступний поріг суттєвості по відношенню до окремих об'єктів обліку: - для визначення суттєвості окремих операцій об'єктів обліку, які відносяться до активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства, прийнята величина у 5% від підсумку активів відповідного розділу, зобов'язань та власного капіталу; - для визначення суттєвості окремих видів доходу та видатку прийнята величина у 2% чистого прибутку (збитку) підприємства; - для цілей відображення переоцінки або зменшення корисності об'єктів обліку прийнята величина у 1% чистого прибутку (збитку) підприємства;

- ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (окрім звіту про рух грошових коштів) проводиться згідно з принципом нарахування таким чином, щоб результати операцій та інших подій були відображені у облікових регістрах та фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує або платить грошові кошти;

- операція та події обліковуються та представляються у фінансовій звітності згідно з їх економічною сутністю, а не виходячи с юридичної норми;

- підприємство обліковує основні засоби за методом переоціненої вартості. Амортизація основних засобів проводиться прямолінійним методом за визначеними річними нормами амортизації згідно визначених сум;

- одиницею бухгалтерського обліку запасів є найменування. Запаси оцінюються у фінансовій звітності по найменшій з двох величин: собівартості або чистій ціні продажу. Оцінка при вибутті здійснюється за методом собівартості перших за часом надходження запасів. Резерв на знецінення запасів формується за методом застосування абсолютної величини вартості запасів на основі аналізу партій надходження;

- резерв сумнівних боргів визначається за методом використання абсолютної суми сумнівної заборгованості на основі аналізу платоспроможності окремих дебіторів;

- створюється забезпечення, необхідне для відшкодування наступних операційних витрат на оплату відпусток та премій працівникам;

- створюється забезпечення необхідне на виплату сум пенсій тим працівникам, які були зайняті на виробництвах зі шкідливими та важкими умовами виробництва. Забезпечення створюється на основі актуарного розрахунку. Створений резерв відображається у обліку підприємства з урахуванням тимчасової вартості грошей;

- фінансові інвестиції до асоційованих та дочірних підприємств у спільну діяльність зі створенням юридичної особи на дату балансу відображаються за вартістю, визначеною методом участі у капіталі;

- звітним сегментом вважається виробництво підіймального устаткування. Приоритетним господарським сегментом вважається виробництво вантажопідіймального устаткування.

Значний обсяг продажів у грошовому еквіваленті склали наступні види продукції (у натуральному та грошовому виразі):

- кран козловий - 1 шт., 46,7 млн. грн.;

- вантажні візки мостових кранів і контейнерних перевантажувачів - 17 шт., 61,2 млн. грн., середньореалізаційна ціна - 3,591 млн. грн.;

- мостові крани - 23 шт., 31,2 млн. грн., середньореалізаційна ціна - 1 356,5 тис. грн.;

- вузли ходових частин кранів - 37 шт., 108,3 млн. грн., середньореалізаційна ціна - 2 927,9 тис. грн.;

- інші вузли ходових частин кранів - 2000 шт., 255,1 млн. грн., середньореалізаційна ціна - 104,9 тис. грн.

Сума виручки у 2018 році склала 502,5 млн. грн. Загальна сума експорту - 502,4 млн. грн. Структура продажів: внутрішній ринок - 0,02%, експорт - 99,98% [61-63].

Дивіденди не вираховуються з величини нерозподіленого прибутку до моменту затвердження їх суми на загальних річних зборах акціонерів.

На думку менеджменту підприємства головними ризиками підприємства є валютний ризик, кредитний ризик, ризик ліквідності та ризик достатності капіталу. Вважається, що істотними факторами, які можуть вплинути на діяльність емітента в майбутньому, є політичні і макроекономічні фактори, загальний стан економіки, що впливає на рівень споживання продукції машинобудівної галузі. Також товариство не планує суттєвого розширення виробництва або реконструкції.

2.2 Аналіз активів підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Розпорядження власним майном з економічною доцільністю і, як наслідок, отримання максимального прибутку від активів є основною метою господарської діяльності підприємств. Застосування методів економічного аналізу дає можливість виявляти слабкі місця у структурі активів та знаходити приховані їх виробничі потужності.

Для розкриття стану майна ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» проведемо вертикальний та горизонтальний аналізи (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 - Склад і структура активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Темп приросту (+,-), %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Необоротні активи	254664	69,3	259470	60,0	245943	52,6	+1,9	-5,2
Оборотні активи	112636	30,7	172751	40,0	221679	47,4	+53,4	+28,3
Баланс	367300	100	432221	100	467622	100	+17,9	+8,2

На підставі даних таблиці 2.1 ми бачимо, що загальна вартість майна підприємства у 2017 році зросла на 17,9% тоді як у 2018 році зростання уповільнилось до 8,2%. На зменшення вартості майна підприємства у 2018 році вплинуло зниження темпу приросту необоротних активів на 5,2% та скорочення вартості оборотних активів на 28,3%.

Розрахуємо коефіцієнти мобільності та постійності активів, співвідношення оборотних і необоротних активів для уточнення змін у структурі активів підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 - Динаміка змін у структурі активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+,-)

				2017-2016 рр.	2018- 2017 рр.
Коефіцієнт мобільності активів	0,40	0,56	0,78	+0,16	+0,22
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,44	0,67	0,90	+0,23	+0,23

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів має тенденцію до сталого збільшення на 0,23 у 2017 та у 2018 роках. Коефіцієнт мобільності активів поступово збільшується. Це свідчить про зростання кількості обігових коштів на одиницю необігових, та потенційну можливість перетворення активів у ліквідні кошти.

Отримані данні необхідно доповнити розгорнутим дослідженням складу кожного розділу активів.

До складу оборотних активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» входять: запаси, дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками, інша поточна заборгованість, гроші та їх еквіваленти [61-63] (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 - Структура та динаміка оборотних активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Темп приросту (+,-), %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Запаси	56364	50,04	98577	57,06	126074	56,87	+74,9	+27,9
Дебіторська	22312	19,81	28222	16,34	58215	26,26	+26,5	+106,3

заборгованість за продукції, товари, роботи, послуги								
Дебіторська заборгованість за розрахунками	952	0,85	4037	2,34	22433	10,12	+324,0	+455,7
Інша поточна заборгованість	2708	2,40	10942	6,33	1542	0,70	+304	-85,9
Гроші та їх еквіваленти	30300	26,9	30973	17,93	13415	6,05	+2,2	-56,7
Всього	112636	100	172751	100	221679	100	+53,4	+28,3

В структурі оборотних активів підприємства частка запасів на кінець 2018 року склала 56,87 %. Протягом всього досліджуваного періоду обсяг запасів зростав та найбільший їх приріст був у 2017 році на 74,9 %. Така тенденція може свідчити про нарощення виробничого потенціалу підприємства або забезпечення підприємства стабільним резервом запасів для безперебійної роботи.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги у 2017 році зросла на 26,5 % та у 2018 році – на 106,3 %. Такий результат говорить про можливу наявність поточної дебіторської заборгованості, яка є резервом фінансовим ресурсів, за умови якщо вона не перейде у прострочену заборгованість.

Динаміка дебіторської заборгованості за розрахунками показує стрімке зростання, що має негативну тенденцію оскільки вказує на вилучення коштів з обігу підприємства.

Інша поточна заборгованість у 2018 році зменшилась на 85,9%, це позитивно впливає на стан оборотних активів підприємства.

На кінець 2018 року гроші та їх еквіваленти мають частку 6,05 % та зниження на 56,7%. Це може свідчити як про заплановане скорочення вільних коштів, так і про зниження платоспроможності підприємства.

Структура дебіторської заборгованості є неоднорідною та складається з декількох статей. Це заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги, заборгованість за виданими авансами, заборгованість з бюджетом, у тому числі з бюджетом, та інша поточна дебіторська заборгованість. У таблиці 2.4 розглянемо структуру дебіторської заборгованості та її зміни через розрахунок темпу приросту.

З даних таблиці 2.4 можемо побачити, що дебіторська заборгованість за виданими авансами у 2017 році зросла на 152,7% та у 2018 році – на 92,6%.

Дебіторська заборгованість з бюджетом з'явилася у 2017 році і повністю складалася з дебіторської заборгованості з податку на прибуток. У 2018 році дебіторська заборгованість з бюджетом зросла на 991,4%, що може свідчити про переплату за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.

Таблиця 2.4 – Структура дебіторської заборгованості ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Дебіторська заборгованість	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Темп приросту (+,-), %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
За продукцію, товари, роботи, послуги	22312	85,9	28222	65,3	58215	70,8	+26,5	+106,3
За виданими авансами	952	3,7	2406	5,6	4633	5,6	+152,7	+92,6
З бюджетом	-	-	1631	3,8	17800	21,7	-	+991,4
у тому числі з податку на прибуток	-	-	1631	3,8	-	-	-	+991,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	2708	10,4	10942	25,3	1542	1,9	+304,0	-85,9
Усього	25972	100	43201	100	82190	100	+66,3	+90,3

Розглянемо ефективність використання оборотних активів підприємства через аналіз їх оборотності. Розрахуємо коефіцієнт оборотності активів підприємства та період обороту оборотних активів у днях. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Аналіз оборотності оборотних активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+,-)	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, тис. грн.	343357,0	361709,0	502488,0	+18352,0	+140779,0
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	103266,0	142693,5	197272,5	+39427,5	+54579,0
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,325	2,535	2,547	-0,79	+0,012
Період обороту оборотних активів, днів	108,3	142,0	141,3	+33,7	-0,7

Значення коефіцієнту оборотності оборотних активів підприємства говорить про кількість оборотів, які здійснили оборотні активи [20]. Негативним результатом діяльності підприємства є зменшення показника у 2017 році на 0,79 та збільшення періоду обороту оборотних активів на 33,7 днів. Проте у 2018 році відбулося збільшення коефіцієнту оборотності оборотних активів на 0,012 і це можна назвати позитивною тенденцією.

Для повноти оцінки ефективності використання оборотних активів підприємства проведемо аналіз оборотності запасів (табл. 2.6)

Таблиця 2.6 – Аналіз оборотності запасів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+,-)	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2017-2016 рр.	2017-2016 рр.
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	212921	249191	370828	+36270	+121637
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	52108,5	77470,5	111619,5	+25362	+34149
Коефіцієнт оборотності запасів	4,1	3,2	3,3	-0,9	+0,1
Тривалість обороту запасів, днів	88,1	111,9	108,4	+23,8	-3,5

Середньорічна вартість запасів підприємства з 2016 по 2018 роки постійно збільшується, але на тлі нарощення запасів у 2017 році на 25365 тис. грн., відбулося зниження їх оборотності та збільшення тривалості обороту запасів на 23,8 дні. Збільшення запасів у 2018 році на 34149 тис. грн. відбулося разом зі зниженням тривалості їх обороту на 3,5 дні. Коефіцієнт оборотності запасів у 2018 році збільшився на 0,1.

Показники 2018 року свідчать про поступове впровадження політики з ефективного поточного управління запасами та налагодження тактики формування виробничих запасів.

До складу необоротних активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» входять: основні засоби, інвестиційна нерухомість та інші фінансові інвестиції [61-63]. Розглянемо їх структуру та динаміку (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 - Структура та динаміка необоротних активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Темп приросту, %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Основні засоби	227153	89,20	230079	88,68	214210	87,10	1,29	-6,90
Інвестиційна нерухомість	27319	10,73	29199	11,25	31541	12,83	6,88	8,02
Інші фінансові інвестиції	192	0,07	192	0,07	192	0,07	-	-
Всього необоротних активів	254664	100	259470	100	245943	100	1,89	-5,21

Цілком прогнозованим є результат аналізу структури необоротних активів промислового підприємства. Частка основних засобів у кожний досліджуваний рік складає більше 87%. Інвестиційна нерухомість та інші фінансові інвестиції мають незначний вплив на формування необоротних активів, тому зменшення основних засобів на 6,90% у 2018 році на пряму сприяло зниженню необоротних активів в цілому.

Потенціал підприємства залежить від технічного стану його виробничих потужностей. Проведемо дослідження змін технічного стану основних засобів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 - Зміни технічного стану основних засобів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+,-)	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	245056	231940	238400	-13116	6460
Зношеність основних засобів, тис. грн.	17903	1861	24190	-16042	22329
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	227153	230079	214210	2926	-15869
Коефіцієнт зносу основних засобів	7,31	0,8	10,15	-6,51	9,35
Коефіцієнт придатності основних засобів	92,69	99,20	89,85	6,51	-9,35
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,02	-0,06	0,03	-0,08	+0,09

З отриманих даних бачимо, що у 2017 році відбулися суттєві зміни у структурі основних засобів підприємства. Істотно зменшилися первісна вартість та зношеність основних засобів. Збільшення залишкової вартості основних засобів у 2017 році свідчить про здійснення змін як за рахунок вибуття і знецінення основних засобів, та списання вартості з сум зносу в наслідок переоцінки, так і за рахунок надходження основних засобів та дооцінок [61-63].

У 2018 році зношеність основних засобів та коефіцієнт зносу основних засобів збільшилися на 22329,0 тис. грн. та 9,35 відповідно. Це відбулося за

рахунок нарахування амортизації на основні засоби [61-63]. Збільшення амортизаційних відрахувань є важливим вартісним критерієм для формування основних фондів підприємства для їх подальшого відновлення. Коефіцієнт оновлення основних засобів показує мінливу динаміку у формуванні основних фондів підприємства. Так у 2017 році показник знизився на 0,08 пункти, проте у 2018 році – збільшився на 0,09, що є позитивними змінами.

Коефіцієнт придатності основних засобів показує, що у 2018 році частина основних засобів, яка є придатною для експлуатації, зменшилася на 9,35.

Проведемо аналіз структури основних засобів з урахування їх задіяності у виробництві (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 - Структура основних засобів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Назва основних засобів	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхилення, (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Виробничі основні засоби	250475	99,7	254458	99,6	202362	86,1	3983	-52096
Невиробничі основні засоби	870	0,3	1142	0,4	32621	13,9	272	31479
Усього	251345	100	255600	100	234983	100	4255	-20617

Примітка. Данні в таблиці 2.9 наведені без урахувань передплат за основні засоби та декласифікації незавершеного виробництва і будівництва [61-63].

Зменшення основних засобів відбулося за рахунок виробничих основних засобів. Невиробничі основні засоби зросли у 2018 році за рахунок декласифікації. Перенесено з виробничих основних засобів до невикористаних основних засобів інвестиційну нерухомість [61-63]

Ефективне використання основних засобів дослідимо за допомогою аналізу економічної ефективності функціонування основних засобів. Для цього застосуємо такі показники як фондоддача, фондомісткість та рентабельність. Також дослідимо який вплив має активна частка основних засобів на вказані показники (табл. 2.10). Під активною часткою основних засобів ми розуміємо виробничі основні фонди, дані про які наведено у таблиці 2.9 Обсяг товарної продукції в планових цінах збільшився на 19224 тис. грн. у 2017 році та на 80987 тис. грн. у 2018 році.

Отримання підприємством збитку та прибутку у 2017 та 2018 роках відповідно суттєво вплинуло на показники рентабельності основних засобів підприємства.

Зниження фондомісткості основних засобів свідчить про підвищення ефективності використання основних фондів та їх забезпеченість підприємством.

Таблиця 2.10 - Аналіз економічної ефективності функціонування основних засобів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+/-)		Темп зростання, %	
				2017- 2016 рр.	2018- 2017 рр.	2017- 2016 рр.	2018- 2017 рр.
Обсяг виробництва продукції, тис. грн.	236395	255619	336606	19224	80987	+108,1	+131,7
Чистий прибуток, тис. грн.	25051	-28374	77817	-53425	106191	-113,3	+274,3
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн.	258497	253472,5	259891	-5024,5	6418,5	+98,1	+102,5
у т. ч. активної частини	257609,5	252466,5	228410	-5143	-24056,5	+98,0	+90,5
Фондовіддача основних засобів, грн.	0,91	1,01	1,3	0,1	0,29	+111,0	+142,9
у т. ч. активної частини	0,91	1,01	1,47	0,1	0,46	+111,0	+145,5
Фондомісткість основних засобів, грн.	1,09	0,99	0,77	-0,1	-0,22	+90,8	+77,8
у т. ч. активної частини	1,09	0,99	0,68	-0,1	-0,31	+90,8	+68,7
Рентабельність ОЗ, %	1	-0,11	0,30	-1,11	0,41	-11,0	+272,7
у т. ч. активної частини	1	-0,11	0,34	-1,11	0,45	-11,0	+309,1

Проведемо аналіз показників ліквідності підприємства та розглянемо динаміку їх змін за встановлений період (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Аналіз показників ліквідності ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+,-)	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,36	0,59	0,13	+0,23	-0,46
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,19	0,25	0,02	+0,06	-0,23
Коефіцієнт покриття	0,72	1,37	0,31	+0,65	-1,06

Ми отримали дані, які висвітлюють фінансовий стан підприємства з огляду на його ліквідність, тобто здатність вчасно розрахуватися за власними поточними зобов'язаннями. Так коефіцієнт покриття у 2017 році демонструє значення вище за нормативне, проте вже у 2018 році ми бачимо як суттєво змінилося співвідношення між оборотними коштами підприємства та поточними зобов'язаннями у бік зменшення на 1,06.

На відміну від коефіцієнту покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності є більш інформативним, оскільки виключає із розрахунку менш ліквідні активи, такі як запаси, натомість, залишаються лише такі активи, як дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти. Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2018 році знизився на 0,46 та має критично низький показник, це свідчить про нездатність підприємства вчасно розрахуватися за свої поточні зобов'язання високоліквідними активами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності демонструє яку частку поточних зобов'язань підприємство може негайно погасити за рахунок грошових коштів і їх еквівалентів. Низький показник у 2018 році вказує на те, що підприємство не зможе вчасно розрахуватися з боргами у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Проведемо розрахунок впливу оборотності активів та рентабельності продажу на рентабельність активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 рр. (Табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Розрахунок і зміни рентабельності активів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+,-)	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Коефіцієнт рентабельності продажу	0,07	-0,08	0,15	-0,15	0,23
Коефіцієнт оборотності активів	0,94	0,91	1,12	-0,03	+0,21
Коефіцієнт рентабельності активів	0,07	-0,07	0,17	-0,14	+0,24

Отже, проаналізувавши активи ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», можемо стверджувати, що загальний стан підприємства за 2016-2018 рр. мав нестабільну динаміку. Проте рішення менеджменту товариства по скороченню непридатних основних фондів та поступове їх оновлення, нарощення дебіторської заборгованості, як позитивного фінансового інструменту, гнучка політика управління запасами мають позитивну динаміку та свідчать про нарощення виробничих потужностей.

2.3 Аналіз формування і використання капіталу підприємства

Фінансова діяльність підприємства на пряму пов'язана з формуванням та використанням капіталу підприємства. Від вибору оптимальної структури капіталу залежить буде підприємство прибутковим чи збитковим.

Розглянемо джерела капіталу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Джерела капіталу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+,-)	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Власний капітал, тис. грн.	-334159	-345607	-265557	-11448	+80050
Позиковий капітал, тис. грн.	701459	777828	733179	+76369	-44649
Капітал всього	367300	432221	467622	+64921	+35401
Коефіцієнт заборгованості	1,91	1,80	1,57	-0,11	-0,23

З даних таблиці 3.1 ми бачимо фінансову залежність підприємства від залучених коштів, яка зростає у 2017 році при збільшенні позикового капіталу на 76369 тис. грн. та зменшенні власного капіталу на 11448 тис. грн. У 2018 році відбулися зміни у структурі капіталу товариства у бік незначного поліпшення. Власний капітал збільшився на 80050 тис. грн. та зменшився позиковий капітал на 44649 тис. грн. Коефіцієнт заборгованості відображає боргове навантаження на капітал підприємства.

Визначимо вплив на склад, розмір і структуру власного капіталу: переоцінки активів; розподілу прибутку та інших показників [55] (табл. 3.2).

Ми виявили наявність у складі власного капіталу непокритих збитків, що засвідчує збитковий результат діяльності підприємства. Тільки у 2018 році з'явилася динаміка у сторону скорочення непокритих збитків. До складу власного капіталу входить капітал у дооцінках, що вказує на облік активів підприємства за переоціненою вартістю. Протягом досліджуваного періоду розмір зареєстрованого (пайового) капіталу є незмінним.

Склад позикового капіталу суттєво змінився у 2018 році. На 98% знизився об'єм довгострокових зобов'язань і забезпечень та збільшилася на 471% частка поточних зобов'язань і забезпечень підприємства

Таблиця 3.2 – Структура та динаміка джерел капіталу підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Темп приросту (+,-), %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Власний капітал, у тому числі:	-334159	100	-345607	100	-265557	100	-3,4	+23,2
Зареєстрований (пайовий) капітал	6412	1,9	6412	1,9	6412	2,4	0	0
Капітал у дооцінках	52710	15,8	62910	18,2	49625	18,7	+19,4	-21,1
Нерозподілений прибуток (збиток)	-393281	-117,7	-414929	-120,1	-321594	-121,1	-5,5	+22,5
Позиковий капітал, у тому числі:	701459	100	777828	100	733179	100	+10,9	-5,7
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	545504	77,8	651699	83,8	13004	1,8	+19,5	-98
Поточні зобов'язання і забезпечення	155955	22,2	126129	16,2	720175	98,2	-19,1	+471

Розглянемо склад довгострокових зобов'язань і забезпечень підприємства і динаміку їх змін (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Склад і динаміка довгострокових зобов'язань і забезпечень ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Довгострокові зобов'язання і забезпечення	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Темп приросту (+,-), %	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.		
Відстрочені податкові зобов'язання	5644	10393	8622	+84,1	-17,0
Інші довгострокові зобов'язання	536346	638389	-	+19,0	-
Довгострокові забезпечення	3514	2917	4382	-17,0	+50,2
Всього	545504	651699	13004	+19,5	-98,0

З даних таблиці 3.3 видно, що у 2018 році на 17% зменшилися відстрочені податкові зобов'язання, тобто сума податків на прибуток, що підлягають сплаті у майбутньому. Але до істотного зменшення довгострокових зобов'язань і забезпечень в цілому призвела саме ліквідація інших довгострокових зобов'язань.

Наступним розглянемо склад поточних зобов'язань і забезпечень підприємства і динаміку їх змін (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Склад і динаміка поточних зобов'язань і забезпечень
 ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 рр.

Поточні зобов'язання і забезпечення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Темп приросту, (+,-), %	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Короткострокові кредити банків	93090	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:					
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	593054	-	-
товари, роботи, послуги	4651	6583	23620	-41,5	+258,8
розрахунками з бюджетом	2386	-	3152	-	-
у тому числі з податку на прибуток	2386	-	2019	-	-
розрахунками зі страхування	324	564	921	+74,1	+63,3
розрахунками з оплати праці	1337	1985	3293	+48,5	+65,9
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	49272	111352	88573	+126,0	-20,46
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	99	99	99	0	0
Поточні забезпечення	2864	3265	6118	+14,0	+87,4
Інші поточні зобов'язання	1932	2281	1345	+18,1	-41,0
Всього	155955	126129	720175	-19,1	+471,0

Основною складовою збільшення у 2018 році поточних зобов'язань і забезпечень є поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у сумі 593054 тис. грн., утворена при переведенні зі складу

довгострокових зобов'язань і забезпечень, і яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців.

Негативною тенденцією є зростання майже всіх поточних кредиторських заборгованостей, окрім поточної кредиторської заборгованості за одержаними авансами, та зростання поточних забезпечень, окрім інших поточних забезпечень.

Для встановлення зв'язку між різними складовими капіталу використаємо коефіцієнти. Оберемо показники фінансової стійкості, які наочно продемонструють фінансову незалежність або залежність підприємства [2] (табл. 3.5.).

Таблиця 3.5 – Показники фінансової стійкості ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+,-)	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Коефіцієнт автономії	-0,91	-0,80	-0,57	+0,11	+0,23
Коефіцієнт фінансування	-2,18	-2,25	-2,19	-0,07	+0,06
Коефіцієнт маневрування	-0,34	-0,5	-0,83	-0,24	-0,33
Коефіцієнт фінансового левериджу	-1,63	-1,89	-0,05	-0,26	+1,84

Аналізуючи показники фінансової стійкості підприємства можна стверджувати про те, що підприємство повністю залежить від позикових коштів.

Динаміка коефіцієнту автономії з початку досліджуваного періоду демонструє наявну фінансову залежність підприємства від запозичень. Тенденція у динаміці коефіцієнта до позитивного значення у 2018 р.

відображає незначні зміни у співвідношенні власного капіталу до загальної суми капіталу підприємства.

Коефіцієнт фінансування відображає перевищення залученого капіталу над власним. З 2016 -2018 рр. об'єм залученого капіталу відносно власного капіталу залишається надвеликим.

Значення коефіцієнту маневрування показує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття його поточних активів [9]. З таблиці 3.5 ми бачимо, що підприємство не може вільно використовувати власні обігові кошти.

На підставі значень коефіцієнту фінансового левериджу відзначаємо, що підприємство мало надмірно високий ризик фінансової стійкості у 2016 – 2017 рр. У 2018 р. показник залежності підприємства від довгострокових зобов'язань збільшився на 1,84. З іншої сторони, наявність довгострокових зобов'язань у підприємства дає йому можливість використовувати запозичені засоби у обсязі капіталу, що використовує підприємство, для отримання додаткового прибутку на власний капітал. Іншими словами, скористатися фінансовим левериджем, як фактором для розвитку підприємства.

Аналіз власного капіталу підприємства неможливий без оцінки ефективності його використання за показниками ділової активності. Ці показники характеризують частку прибутку та чистого доходу, яку отримує підприємство, за умов використання одиниці власного капіталу [24].

Проаналізуємо ефективність використання власного капіталу підприємства за допомогою коефіцієнту оборотності власного капіталу, який розраховується на підставі абсолютних значень чистої виручки від реалізації та середньорічної величини власного капіталу підприємства (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Аналіз оборотності власного капіталу ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+,-)	
				2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
Чиста виручка від реалізації, тис. грн.	343357,0	361709,0	502488,0	+18352,0	+140779,0
Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн.	-347292,5	-339883,0	-305524,0	+7409,5	+34359,0
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	-0,99	-1,06	-1,64	-0,07	-0,58

Отримані данні про оборотність власного капіталу свідчать про те, скільки продукції, робіт та послуг було реалізовано підприємством на кожному гривню залучених від власників коштів. Від'ємне значення коефіцієнту оборотності власного капіталу показує неефективне використання власного капіталу.

Забезпечення безперервної роботи підприємства, яке приносить прибуток всім зацікавленим сторонам, є метою підприємства при управлінні капіталом. Керування співвідношенням власних і позикових коштів підприємства дає можливість будувати політику для подальшої безперервної роботи підприємства. З отриманих даних робимо висновок, що підприємство повністю залежить від позикових коштів. Проте, на думку менеджменту підприємства, якщо кредитні кошти отримані від пов'язаних осіб це унеможливорює створення для підприємства ситуації негайного погашення всіх кредитних зобов'язань та дає можливість для поступового відновлення виробничих потужностей, створення нових видів продукції та зниження операційних ризиків.

2.4. Комплексний аналіз і оцінка фінансового стану підприємства ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Нестабільні умови існування підприємства створюють запит на управлінські рішення, від яких залежить його фінансово-економічний стан. Комплексна оцінка діяльності підприємства дає можливість побачити наявний економічний потенціал підприємства, визначити місце підприємства у ринковому середовищі та вірогідність його банкрутства. Проте, неоднозначність і різноплановість підходів до діагностики фінансового стану підприємств в Україні ускладнює роботу менеджменту.

Вчасне виявлення негативних факторів у роботі підприємства формує інформаційну базу для корегування його фінансової політики. Розробка необхідних заходів для поліпшення фінансового стану підприємства, з урахуванням показників впливу, надають підприємству перевагу підвищити свою конкурентоспроможність.

Усі методи діагностики банкрутства поділяються на кількісні та якісні. В дослідженнях найбільш поширеними серед кількісних методів прогнозування банкрутства є зарубіжні та вітчизняні факторні моделі, де факторами виступають окремі показники фінансової діяльності підприємства [67].

Після аналізу розроблених зарубіжних методик діагностики ймовірності банкрутства для розрахунків обрано п'ять моделей.

1. П'ятифакторна модель Е. Альтмана (1968 рік).

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5, \quad (2.1)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до валюти балансу;

X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до валюти балансу;

X_3 – відношення валового прибутку до валюти балансу;

X_4 – відношення вартості власного капіталу до вартості всіх зобов'язань;

X_5 – відношення доходу від реалізації до валюти балансу.

Якщо значення $Z < 1,8$ – тоді ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%); $1,81 < Z < 2,7$ – висока (від 40% до 50%); $2,71 < Z < 2,99$ – можлива (від 15% до 20%); $Z > 3$ – дуже низька.

2. Модель Р. Ліса (1972 рік).

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4, \quad (2.2)$$

де X_1 – відношення оборотного капіталу до всіх активів;

X_2 – відношення прибутку від реалізації до всіх активів;

X_3 – відношення нерозподіленого прибутку до всіх активів;

X_4 – відношення власного капіталу до позичкового капіталу.

Якщо значення $Z < 0,037$ – висока ймовірність банкрутства; $Z = 0,037$ – граничне значення; $Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства.

3. Модель Р. Таффлера (1977 рік).

$$Z = 0,53X_1 + 0,13X_2 + 0,18X_3 + 0,16X_4, \quad (2.3)$$

де X_1 – відношення прибутку від реалізації продукції до короткострокових зобов'язань;

X_2 – відношення оборотних активів до зобов'язань;

X_3 – відношення короткострокових зобов'язань до всіх активів;

X_4 – відношення власного капіталу до позичкового капіталу.

Якщо значення $Z < 0,2$ – ймовірність банкрутства досить висока; $0,2 < Z < 0,3$ – можливе банкрутство; $Z > 0,3$ – ймовірність банкрутства низька.

4. Модель Г. Спрінгейта (1978 рік).

$$Z = 1,03X_1 + 3,07X_2 + 0,66X_3 + 0,4X_4, \quad (2.4)$$

де X_1 – частка оборотного капіталу в структурі активів;

X_2 – відношення чистого прибутку до виплати податків і відсотків до сукупних активів;

X_3 – відношення чистого прибутку до виплати відсотків до поточних зобов'язань;

X_4 – відношення доходу від реалізації продукції до всіх активів.

Якщо значення $Z < 0,862$ – підприємство є потенційним банкрутом; $Z = 0,862$ – граничне значення ймовірності банкрутства; $Z > 0,862$ – відсутність ймовірності банкрутства.

Після аналізу найбільш поширених зарубіжних методик діагностики ймовірності банкрутства можна зазначити, що основна їх перевага полягає в простоті розрахунків та можливості використання під час проведення зовнішнього діагностичного аналізу. Так п'ятифакторна модель Е. Альтмана відображає різні аспекти господарської діяльності підприємства. Вона надає можливість динамічного прогнозування змін фінансової стійкості та інтерпретації інтегрального показника. В моделі Г. Спрінгейта похибка прогнозу не перевищує 10%; тобто забезпечується достатній рівень надійності прогнозування ймовірності банкрутства.

Головним недоліком цих зарубіжних моделей є те, що вони розроблені за результатами дослідження підприємств США й Західної Європи. Вагові коефіцієнти не адаптовані до сучасних умов трансформації вітчизняної економіки й не враховують специфіку діяльності українських підприємств, а саме: систему бухгалтерського обліку, податкове законодавство, значний вплив інфляції на формування фінансових показників, галузеву приналежність підприємства тощо. Ці моделі мають кілька суттєвих обмежень. Їх можна використовувати лише як додаткові моделі паралельно з сучасними вітчизняними моделями [36].

Результати оцінки ймовірності банкрутства ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» з використанням зарубіжних моделей діагностики загрози банкрутства підприємства за статистичними даними наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Ймовірність банкрутства ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за зарубіжними методиками, 2016-2018 рр.

Рік	Зарубіжні моделі визначення ймовірності банкрутства			
	США	Велика Британія		США і Канада
	П'ятифакторна модель Е. Альтмана	Модель Р. Ліса	Модель Р. Таффлера	Модель Г. Спрінгейта
2016	$Z = 0,61$ $Z < 1,8$ – ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80 %)	$Z = 0,037$ $Z = 0,037$ – граничне значення	$Z = 0,63$ $Z > 0,3$ – ймовірність банкрутства низька	$Z = 0,708$ $Z < 0,862$ – підприємство є потенційним банкрутом
2017	$Z = 0,56$ $Z < 1,8$ – ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80 %)	$Z = 0,044$ $Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства	$Z = 0,86$ $Z > 0,3$ – ймовірність банкрутства низька	$Z = 0,574$ $Z < 0,862$ – підприємство є потенційним банкрутом
2018	$Z = 1,22$ $Z < 1,8$ – ймовірність банкрутства дуже висока (понад 80%)	$Z = 0,084$ $Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства	$Z = 0,83$ $Z > 0,3$ – ймовірність банкрутства низька	$Z = 1,534$ $Z > 0,862$ – відсутність ймовірності банкрутства

Згідно таблиці 2.1 розрахунок ймовірності банкрутства ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за зарубіжними методиками не може дати чіткого висновку щодо фінансового стану підприємства. П'ятифакторна модель Альтмана вказує на дуже високу ймовірність банкрутства. На противагу їм, моделі Р. Ліса, Р. Таффлера демонструють низьку ймовірності банкрутства на досліджуваному підприємстві. Модель Г. Спрінгейта враховує фактори впливу, тлумачення яких дає не повну картину фінансового стану підприємства. Це ще раз підтверджує складність

використання зарубіжних методик ідентифікації кризи на підприємстві для вітчизняних умов господарювання.

Проблему недоцільності використання зарубіжних методик у практиці оцінювання фінансового стану українських підприємств, спробував вирішити вітчизняний економіст О. Терещенко. Він розробив універсальну дискримінантну функцію, яка є найбільш оптимальною для діагностики ризику банкрутств українських підприємств, оскільки на його думку, оптимальна дискримінантна функція повинна враховувати всі складові фінансового стану: ліквідність, прибутковість, оборотність, структуру майна, капіталу тощо. Сучасний український учений А.В. Матвійчук виявив значну невідповідність відомих раніше дискримінантних моделей умовам трансформаційної економіки, а також довів досить високу точність передбачення банкрутств підприємств із використанням власної моделі оцінки ймовірності банкрутства українських підприємств [32].

5. Модель О.О. Терещенка (2004 р.).

$$Z = 1,5X_1 + 0,08X_2 + 10,0X_3 + 5,0X_4 + 0,3X_5 + 0,1X_6, \quad (2.5)$$

де X_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

X_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань;

X_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

X_4 – відношення прибутку до доходу від реалізації;

X_5 – відношення виробничих запасів до доходу від реалізації;

X_6 – відношення доходу від реалізації до основного капіталу.

Якщо $Z > 2$ – банкрутство не загрожує, $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена, $0 < Z < 1$ – існує загроза банкрутства.

6. Модель А.В.Матвійчука (2005 рік) [34].

$$Z = 0,033X_1 + 0,268X_2 + 0,045X_3 + 0,018X_4 + 0,004X_5 + 0,015X_6 + 0,702X_7, \quad (2.6)$$

де X_1 – коефіцієнт мобільності активів;
 X_2 – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
 X_3 – коефіцієнт оборотності власного капіталу;
 X_4 – коефіцієнт окупності активів;
 X_5 – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;
 X_6 – концентрації залученого капіталу;
 X_7 – коефіцієнт покриття боргів власним капіталом.

Якщо $Z < 1,104$ – виникає ймовірність фінансової кризи, яка зі зменшенням показника збільшується; $Z > 1,104$ – фінансовий стан задовільний і низька ймовірність банкрутства.

7. Мультикритеріальна модель ідентифікації фінансової кризи (методика Міністерства фінансів України) [40].

$$Z = 0,02K_1 + 1,7K_3 + 0,01K_4 + 0,3K_6 + 0,4K_7 + 2,9K_8 - 0,1, \quad (2.7)$$

де K_1 – відношення оборотних активів до поточних зобов'язань;
 K_3 – відношення власного капіталу до валюти балансу;
 K_4 – відношення власного капіталу до необоротних активів;
 K_6 – відношення фінансового результату від операційної діяльності до чистого доходу від реалізації;
 K_7 – обсягу прибутку до вирахування витрат за відсотками, сплати податків та амортизаційних відрахувань (EBITDA) до суми доходу від реалізації та інших операційних доходів;
 K_8 – відношення чистого фінансового результату до валюти балансу.

Якщо, більше ніж 0,07 високий рівень спроможності виконувати зобов'язання та найменша ймовірність дефолту; від 0,06 до – 0,4 достатній рівень спроможності виконувати свої зобов'язання та незначна ймовірність дефолту; від – 0,41 до – 0,9 – нижче середнього рівня спроможності

виконувати зобов'язання; від $-0,91$ до $-3,7$ – фінансовий стан бенефіціара є нестабільний і свідчить про наявність ознак неплатоспроможності; менше ніж $-3,8$ – високий рівень ймовірності дефолту.

Після дослідження вітчизняних методик діагностики ймовірності банкрутства можна зазначити кілька їх переваг. Моделі розроблені на підставі вітчизняних статистичних даних та враховують багато показників економічної діяльності підприємства за основними формами фінансової звітності.

В моделі Терещенка є різноманітні модифікації базової моделі для підприємств різних галузей. Модель Матвійчука найбільш адекватно характеризує існуючий фінансово-економічний стан підприємства, так як розроблена з урахуванням специфіки функціонування суб'єктів господарювання в умовах трансформаційної економіки.

Результати оцінки ймовірності банкрутства ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» з використанням вітчизняних моделей діагностики загрози банкрутства підприємства за статистичними даними наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Розрахунок ймовірності банкрутства ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за допомогою вітчизняних моделей, 2016-2018 рр.

Рік	Вітчизняні моделі визначення ймовірності банкрутства		
	Україна		
	Модель О.О. Терещенка	Модель А.В. Матвійчука	Методика МФУ
1	2	3	4
2016	$Z = 3,28;$ $Z > 2$ – банкрутство не загрожує	$Z = -0,305;$ $Z < 1,104$ – виникає ймовірність фінансової кризи	$Z = -1,34;$ $-3,7 < Z < -0,91$ – фінансовий стан нестабільний, свідчить про наявність ознак неплатоспроможності
2017	$Z = 1,47;$	$Z = -0,74;$	$Z = -1,6;$

	$1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена	$Z < 1,104$ – виникає ймовірність фінансової кризи	$-3,7 < Z < -0,91$ – фінансовий стан нестабільний, свідчить про наявність ознак неплатоспроможності
2018	$Z = 3,76$; $Z > 2$ – банкрутство не загрожує	$Z = -0,877$; $Z < 1,104$ – виникає ймовірність фінансової кризи	$Z = -0,69$; $-0,9 < Z < -0,41$ – нижче середнього рівня спроможності виконувати зобов'язання

Таким чином, проведені дослідження дає підстави стверджувати, що для підприємства відсутня на даний час загроза банкрутства. Проте простежується негативна тенденція до зниження показника Z для всіх розглянутих вітчизняних моделей ідентифікації фінансової кризи на досліджуваному підприємстві. Така тенденція характерна для всієї галузі, яка сьогодні перебуває в скрутному становищі. Причиною цьому є неефективна довгострокова стратегія розвитку та відсутність підтримки з боку держави, що в свою чергу призвело до втрати інвестиційної привабливості галузі.

Тому слід пам'ятати, що ефективне антикризове фінансове управління можливе за рахунок своєчасного виявлення негативних тенденцій у діяльності підприємства та проведення, відповідно до виявленої проблеми, антикризових фінансових заходів, спрямованих на відновлення нормального розвитку підприємства.

Таким чином, використання моделей діагностики ймовірності банкрутства дає можливість за обмеженою кількістю показників оперативно отримати дані про фінансовий стан підприємства й вчасно попередити загрозу кризового стану. Але вони не вказують на причину, які з факторів вплинули на зміну рівня фінансової стійкості; а також не надають інформацію щодо подальшого виживання і розвитку підприємства.

Результати діагностики фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства за наведеними методиками має суперечливі узагальнені дані. Хоча загалом розрахунки засвідчили, що загроза фінансової кризи для

підприємства ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» на початок 2019 року існувала. Основною проблемою застосування та перевірки зарубіжних і вітчизняних моделей на практиці є проблема відсутності офіційної інформації про банкрутство підприємства, яка могла б підтвердити чи спростувати достовірність моделей.

Отже, після проведення всебічного аналізу фінансового стану підприємства та розрахунку ймовірності банкрутства варто також використати якісний аналіз, дослідити тенденції його розвитку та розумно оцінювати вгомість моделей, завчасно виявляючи їх недоліки та переваги.

Висновок до розділу 2

Аналіз активів підприємства показав, що фінансовий стан підприємства з огляду на його ліквідність, є нестабільним. Підприємство проводить політику заміщення непридатних та фізично зношених виробничих фондів, нарощує запаси для безперешкодної роботи та знаходить нові ринку збуту, про що свідчить збільшення дебіторської заборгованості.

Аналіз формування і використання капіталу підприємства демонструє повну залежність від запозичень та може свідчити про свідоме здійснення політики використання кредитних коштів для збереження та відновлення підприємства. На користь цього свідчить приналежність підприємства до корпорації та здійснення всіх розрахунків у межах групи.

Комплексний аналіз і оцінка фінансового стану підприємства було проведено з огляду на можливості банкрутства підприємства. Були використані, як зарубіжні методики так і вітчизняні. Отримані результати свідчать про доцільність використання, під час комплексного аналізу фінансового стану підприємства, саме вітчизняні методики дослідження ймовірності банкрутства.

Інтегральні показники вказують на нестабільний стан підприємства та можливість настання банкрутства. Збиткова діяльність, абсолютна залежність

від позикового капіталу, від'ємне значення власного капіталу, великий вміст собівартості продукції у ціні реалізації, все це має великий вплив на результат діяльності підприємства. Проте, саме знання цих факторів дає можливість на прийняття важливих управлінських рішень для стабілізації та розвитку підприємства.

3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОЛІПШЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Обґрунтування напрямів забезпечення життєздатності підприємства

Сучасні умови господарювання спонукають підприємства змінювати стратегію своєї діяльності для забезпечення життєдіяльності. Кожне підприємство реалізує свою політику для економічного зростання, реагуючи на зовнішні та внутрішні виклики, тому так необхідні трансформації для подальшого розвитку.

Забезпечення життєдіяльності, через вплив на відповідні фактори розвитку підприємства, відбувається за певним алгоритмом (рис. 3.1).

На нашу думку, життєдіяльність підприємства повинно бути направлено на формування та створення умов для ефективного використання ресурсів та максимізації власної вартості.

У своїй праці Матузов Д.Ю. [36], опираючись на аналіз економічної літератури, виділив внутрішній розвиток та зовнішній розвиток, як два основних напрямлення забезпечення життєдіяльності підприємства. Внутрішній розвиток реалізується за рахунок активізації власного потенціалу підприємства. Зовнішній розвиток підприємства може бути реалізований за допомогою інтеграційних процесів.

Інтеграційні утворення створюються за допомогою таких форм об'єднання їх учасників як злиття, поглинання та приєднання.

Під злиттям ми розуміємо добровільне об'єднання декількох господарчих суб'єктів, яке забезпечить зростання їх ділової активності та, можливо, монополій.

Злиття характеризується збереженням рівня витрат виробництва і обігу, розширенням існуючої сфери діяльності, збільшенням впливу інтегрованого промислового утворення в галузі і на ринку.

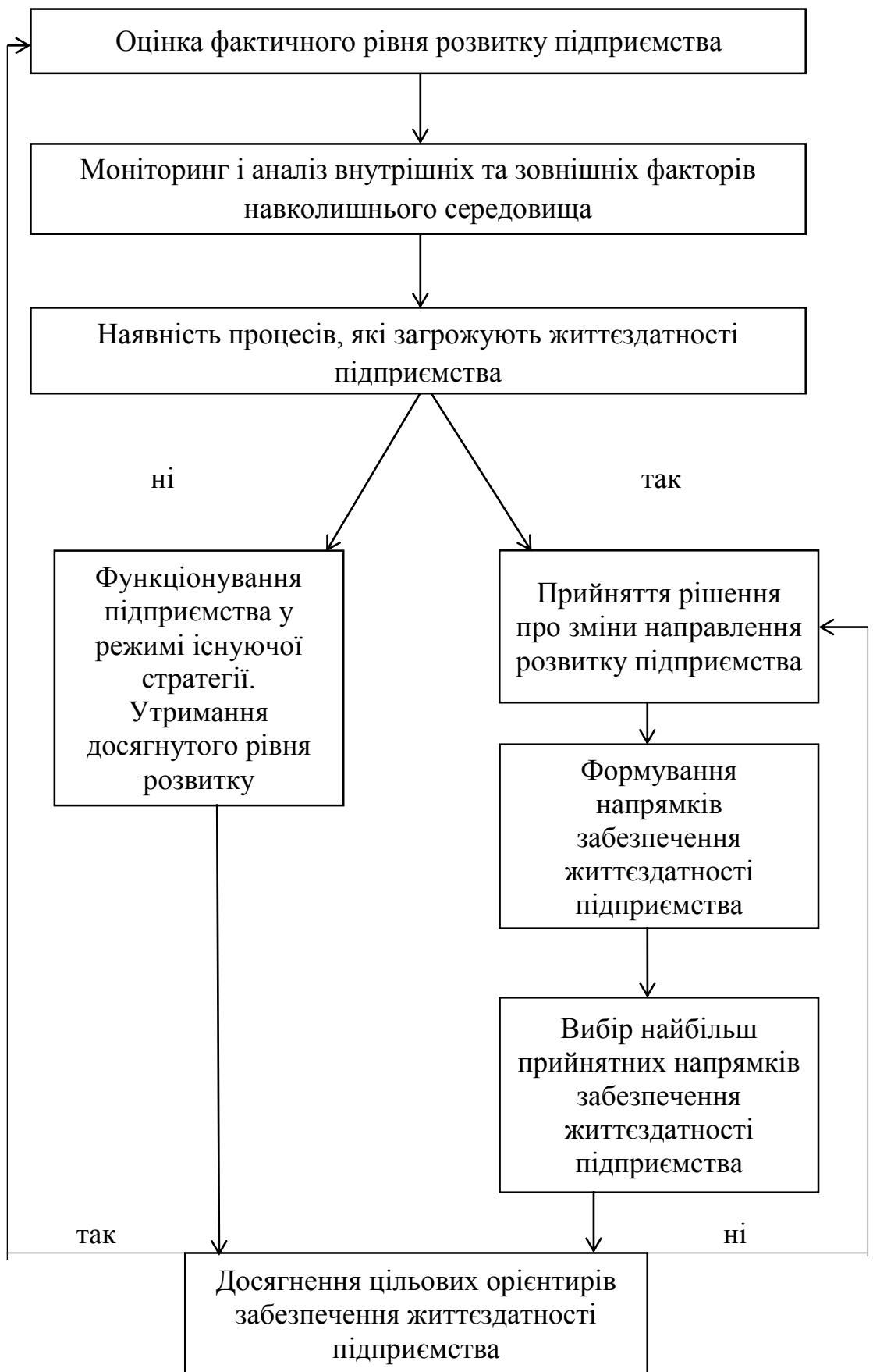

Рис. 3.1 – Алгоритм формування напрямків забезпечення життєздатності підприємства

Джерело: розроблено за [36]

Під поглинанням розуміється придбання одним підприємством абсолютного або часткового права власності на будь-яке інше підприємство. Ефективність поглинання для ініціатора інтеграції полягає в скороченні витрат на виробництво і збут продукції, придбання торгової марки, розширенні існуючих видів діяльності або усунення небажаної конкуренції і збільшенні свого впливу на ринку.

В цілому, злиття і поглинання організацій є напрямом реорганізації, орієнтованим на забезпечення ефективного життєздатного розвитку організації на основі досягнення позитивного фінансового результату (в нашому випадку, збільшення вартості).

Науковцями запропонована [36] класифікація інтеграцій як одного з напрямків забезпечення життєздатності організації.

Однак крім видимих ефектів при використанні механізмів зовнішнього розвитку організації, слід враховувати і ризики, які супроводжують даний напрямок розвитку.

На підставі аналізу практичної діяльності фахівців в області менеджменту запропоновано виділення двох критеріїв, які найбільшою мірою відображають стан і напрямки забезпечення життєздатності організації: рівень стратегічних ресурсів і вартість підприємства. При тому, що на підставі рівня стратегічних ресурсів повинні формуватися напрями внутрішньої життєздатності організації.

Наведемо класифікацію інтеграцій як одного з напрямків забезпечення життєздатності ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 - Класифікація інтеграцій як одного з напрямів забезпечення життєздатності ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Характер інтеграції	Характеристика
Жорсткий характер інтеграції	У даному випадку інтеграція відбувається у вигляді повного злиття/ поглинання підприємства, яке цікавить у подальшому ефективному розвитку
Помірний характер інтеграції	Відбувається отримання корпоративного контролю через механізм придбання контрольного пакету акцій (часток)
М'який характер інтеграції	Об'єднання відбувається на підставі договору; без організаційно-правових змін, з узгодженням перспективного розвитку

Джерело: [2]

Розглянемо ризики які виникають у підприємства під час здійснення відповідних управлінських рішень (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Ризики, які супроводжують зовнішній розвиток ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Заходи	Ризики
Розробка й вибір стратегії направлений на формування доданої вартості підприємства за рахунок злиття /поглинання	невірний вибір стратегії (типу угоди злиття/поглинання; визначення інвестиційного горизонту, який не відповідає реальному стан справу у галузі, секторі ринку;
Вибір об'єкта придбання	неповна і недійсна інформація про об'єкт, у зв'язку з чим приймається невірне рішення; відсутність об'єкта здатного максимально підвищити вартість бізнесу;
Визначення вартості об'єкта придбання (з урахування премії)	завищена вартість придбання активу; ризик переоцінки синергетичного ефекту;

Визначення обсягу і джерела фінансування угоди злиття/поглинання	збільшення вартості обслуговування капіталу; ризик втрати синергії;
Укладення угоди злиття/поглинання	наявність «підводних каменів» в угоді; відмова від угоди;
Інтеграція об'єкта придбання у єдиний виробничий актив	збільшення видатків на інтеграцію; ризик втрати вартості;
Отримання додаткової вартості	зміна інвестиційного горизонту у бік скорочення, і як наслідок, зменшення прогнозованої величини доданої вартості; втрата вартості внаслідок впливу макро- або мікросередовища.

Джерело: [8]

Таким чином, у підприємства може виникнути чотири основні ситуації (рис. 3.2):

- «нормальний потенціал життєздатності»: високий потенціал стратегічних ресурсів з одночасним зниженням доданої вартості підприємства;

- «високий потенціал життєздатності»: високий потенціал стратегічних ресурсів з одночасним зростанням доданої вартості підприємства;

- «критичний потенціал життєздатності»: низький потенціал стратегічних ресурсів з одночасним зниженням доданої вартості підприємства;

- «порушений потенціал життєздатності»: низький потенціал стратегічних ресурсів з одночасним зростанням доданої вартості підприємства.

Рівень СРОЖ	Ідеальний або нормальний	1 ситуація «Нормальний потенціал життєздатності підприємства»	2 ситуація «Високий потенціал життєздатності підприємства»
	Кризовий або критичний	3 ситуація «Критичний потенціал життєздатності підприємства»	4 ситуація «Порушений потенціал життєздатності підприємства»
		≤ 0	> 0
		Економічна додана вартість підприємства (EVA)	

Рис. 3.2 – Матриця стану потенціалу життєздатності підприємства

Джерело: розроблено за [36]

Розглянемо можливі напрямки забезпечення життєздатності підприємства для виділених ситуацій.

Перша ситуація притаманна підприємствам з нормальним рівнем потенціалу життєздатності, підприємство має високий рівень стратегічних ресурсів, але не здатне нарощувати свою додану вартість. У даній ситуації можливі наступні напрямки забезпечення ефективного розвитку:

- внутрішній розвиток, високий рівень стратегічних ресурсів, дозволяє знайти нові можливості щодо забезпечення життєздатності підприємства;
- зовнішній розвиток з використанням м'якої інтеграції, тому що додана вартість підприємства в динаміці знижується, внаслідок чого стає непривабливим для інвесторів, однак наявність внутрішніх резервів дозволяє підприємству проводити об'єднання для забезпечення життєздатності на підставі угоди, без проведення організаційно-правових змін, на основі узгодження перспективного розвитку.

Друга ситуація притаманна підприємствам з високим потенціалом забезпечення своєї життєздатності, підприємство має високий рівень стратегічних ресурсів і здатне нарощувати свою додану вартість. У даній ситуації можливі три напрямки забезпечення життєздатності підприємства:

- утримання досягнутого рівня потенціалу забезпечення життєздатності підприємства;

- внутрішній розвиток, тому що підприємство має високий рівень стратегічних ресурсів, що дозволяють розкривати і реалізовувати зарезервовані ресурси, внаслідок чого відкриваються нові можливості забезпечення життєздатності організації;

- зовнішній розвиток з використанням жорсткої, помірної і м'якою інтеграції, оскільки підприємство в динаміці нарощує додану вартість, внаслідок чого стає привабливим для інвесторів, і так само здатне виступити центром інтеграції і в формі повного злиття/поглинання для забезпечення життєздатності організації.

Третя ситуація притаманна підприємствам з критичним рівнем потенціалу життєздатності організації, підприємство має низький рівень стратегічних ресурсів, з одночасним зниженням доданої вартості. У даній ситуації внутрішній розвиток неможливий, оскільки стратегічні ресурси ефективного розвитку виснажені. Підприємству рекомендується зовнішній розвиток, заснований на активному використанні інтеграційних процесів. Входження в інтеграційні об'єднання дозволить підприємству використовувати стратегічні ресурси, які входять до інтеграційної структури підприємств для забезпечення життєздатності.

Четверта ситуація притаманна підприємствам з порушеним рівнем потенціалу забезпечення життєздатності організації, підприємство має низький рівень стратегічних ресурсів, але нарощує свою додану вартість, тому що акції підприємства ще котируються на ринку, наприклад, внаслідок розкрученого бренду підприємства. Проте, дана ситуація може швидко змінитися, оскільки фінансовий ринок швидко реагує на зміни, зокрема

доступність інформації про низький рівень стратегічних ресурсів, може миттєво змінити оцінку вартості підприємства і її акції можуть впасти в ціні в кілька разів. У даній ситуації внутрішній розвиток неможливий. Зовнішній розвиток з використанням м'якої інтеграції, коли відоме ім'я підприємства, дозволяє проводити об'єднання для забезпечення життєздатності підприємства на підставі угоди, без проведення організаційно-правових змін, на основі узгодження перспективного розвитку.

Так само підприємство має велику зацікавленість входження в інтеграційні об'єднання з метою підвищити стратегічні ресурси, що забезпечують життєздатність організації.

На підставі вищевикладеного запропонована схема напрямків забезпечення життєздатності підприємства на основі вартісного підходу з урахуванням рівня стратегічних ресурсів (рис. 3.3).

Підприємство ПАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» у 2005 році пройшло процедуру поглинання через помірний характер інтеграції, відбулася продаж контрольного пакету акцій фінській корпорації Konecranes. Проте, у 2017 році на підприємстві зафіксована негативна величина економічної доданої вартості, це свідчить, що ризики інтеграції суттєво вплинули на діяльність підприємства. Наші рекомендації стосуються активізації стратегічних ресурсів підприємства через прийняття управлінських рішень, які підвищать додану вартість підприємства та підтвердять правильність вибору стратегії забезпечення життєздатності.

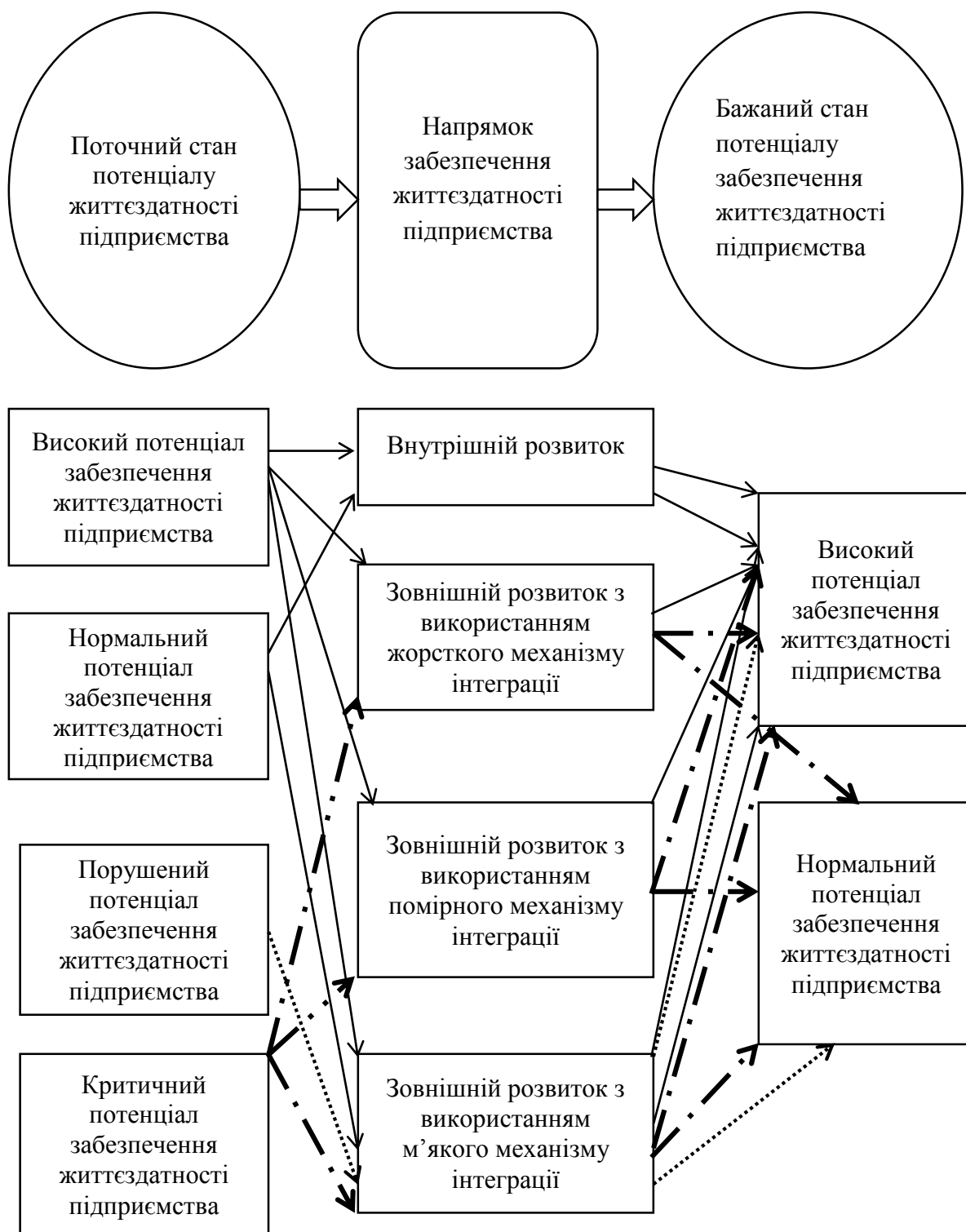

Рис. 3.3 - Схема напрямків забезпечення життєздатності підприємства
 Джерело: розроблено за [36]

Таким чином, вищевикладене дозволяє обґрунтовано підходити до вибору напрямів забезпечення життєздатності підприємства в залежності від стану стратегічних ресурсів з урахуванням фактора вартості підприємства.

3.2 Удосконалення діагностики фінансового стану підприємства як передумова забезпечення життєздатності підприємства

У сучасних умовах господарювання більшість машинобудівних підприємств використовують традиційні методи і інструменти управління оборотними коштами. При цьому акцент робиться на вирішенні завдань оперативного характеру.

Керівництво підприємств приділяє увагу питанням підвищення ефективності формування і використання оборотних коштів підприємств. Проте ця робота носить несистемний характер. Традиційні методи і інструменти управління не дозволяють ефективно використовувати творчий потенціал працівників для досягнення планових результатів діяльності підприємства, а також не дають можливості об'єктивно оцінити ефективність управління керівниками на усіх рівнях, тому що спрямовані на досягнення поточних.

Для аналізу і оцінки формування фінансового стану підприємства економісти пропонують систему показників. Проте у практиці господарювання часто неможливо зробити обґрунтовані висновки, коли перевиконано план по одних показниках, а по інших має місце його недовиконання чи зниження результатів у порівнянні з базовим періодом. Тобто важко сказати краще чи гірше стали управляти менеджери фінансово-господарським станом підприємства у цілому, якщо одні показники його діяльності зросли, а інші – зменшилися. Наприклад, якщо в аналізованому періоді рентабельність оборотних коштів зросла на 5%, а ліквідність знизилася на 9%, то як слід оцінювати його динаміку в цілому?

Щоб вирішити вказане протиріччя, можна використати підхід, що ґрунтується на рейтинговій оцінці економічної динаміки формування фінансового стану підприємств.

Для побудови інтегрального показника, який характеризує ефективність формування фінансового стану підприємства, можна використати підхід щодо упорядкування показників у відповідності до виявлених переваг.

За своїм змістом економічні показники являють собою результат прийнятих раніше управлінських рішень. Оцінка показників, а отже і якості управлінських рішень фінансових менеджерів, знаходить своє відображення в динаміці таких показників. Тобто у якості ознаки упорядочення показників можна використати міри їх динаміки, наприклад, темпи зростання.

Упорядочений ряд мір руху показників дозволяє виразити динаміку показників у їх взаємозв'язку, тобто дозволяє оцінити стан системи, котрий ні одним з показників окремо оцінений бути не може.

Управлінські дії, спрямовані на удосконалення формування фінансового стану підприємства, можуть бути описані за допомогою формулювання відповідних цільових установок. Такі установки можуть бути виражені на основі упорядкування двох чи більше показників, що характеризують ефективність процесу формування фінансового стану підприємства, а мета полягає у підтриманні такого порядку.

Цілеспрямованою побудовою і контролем динаміки показників можна не тільки визначити напрямок руху ділової активності підприємства, але і управляти цим рухом для досягнення поставленої мети.

Кращому динамічному стану формування фінансового стану підприємства відповідає нормативний або еталонний порядок мір руху показників, що характеризують досліджуваний механізм. Такий еталонний порядок показників може слугувати точкою відліку при оцінці фактичної динаміки аналізованих показників, тобто моделлю динаміки формування фінансового стану підприємства.

Процес формування моделі у вигляді динамічних показників включає

такі етапи [48]:

- формування динамічного ряду;
- розрахунок оцінок стійкості, мінливості та стабільності;
- факторний аналіз оцінки стійкості.

1. Формування динамічного ряду показників здійснюється у такій послідовності:

1.1. Обґрунтування множини показників;

1.2. Економічна інтерпретація співвідношення темпів зростання показників;

1.3. Еталонне упорядкування пар показників за темпами їх зростання;

1.4. Ранжування показників.

1.1. Обґрунтування множини показників.

Для аналізу відібрані такі показники, які характеризують ефективність процесу формування фінансового стану підприємств (далі процесу), а саме:

- прибуток (П);
- виручка від реалізації продукції (ВР);
- собівартість реалізованої продукції (С);
- оборотні кошти (ОК);
- необоротні активи (НА);
- запаси (З);
- поточна дебіторська заборгованість (ДЗ);
- грошові активи (ГА);
- кредиторська заборгованість (КЗ).

1.2. Економічна інтерпретація співвідношення темпів зростання показників. Співвідношення між вказаними вище показниками характеризують такі фінансові коефіцієнти:

- оборотність оборотних коштів (ВР/ОК);
- оборотність запасів (С/З);
- оборотність дебіторської заборгованості (ВР/ДЗ);
- оборотність кредиторської заборгованості (С/КЗ);

- оборотність грошових активів (ВР/ГА);
- співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості (ДЗ/КЗ);
- рентабельність оборотних (необоротних) активів (П/ОК (НА));

1.3. Еталонне упорядкування пар показників за темпами їх зростання. Зростання першого коефіцієнта оцінюється як благоприємна тенденція. Отже, у моделі динаміки темпи зростання виручки від реалізації продукції повинні випереджати темпи зростання (Т) оборотних коштів: $T(ВР) > T(ОК)$.

На основі такого підходу встановлені еталонні співвідношення між показниками:

$T(С) > T(З)$; $T(ВР) > T(ДЗ)$; $T(С) > T(КЗ)$; $T(ДЗ) < T(КЗ)$; $T(П) > T(ОК)$;
 $T(П) \gg T(НА)$; $(ВР) > T(ГА)$.

1.4. Ранжування показників. Послідовно розглянувши усі парні співвідношення, можна побудувати загальне упорядкування показників, котре і буде виступати в ролі динамічної моделі:

$T(П) > T(ВР) > T(С) > T(ГА) > T(З) > T(ОК) > T(НА) > T(КЗ) < T(ДЗ)$.

2. Розрахунок оцінок стійкості, мінливості та стабільності виконується у такій послідовності:

2.1. Розрахунок темпів зростання показників за аналізований період часу;

2.2. Упорядкування показників за фактичними темпами зростання;

2.3. Розрахунок інверсій;

2.4. Розрахунок оцінок стійкості;

2.5. Розрахунок оцінки мінливості.

2.1. Розрахунок темпів зростання показників за аналізований період часу. Інтегральні фінансові показники розраховані для досліджуваного підприємства представлені в табл. 3.1. Темпи зростання показників

розраховані як відношення абсолютного значення показника у наступному періоді до значення у попередньому періоді.

Таблиця 3.1 – Середні значення й темпи зростання показників ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» за 2016 – 2018 роки

Показники	Абсолютні значення , тис. грн.			Темпи зростання, разів	
	2016р.	2017р.	2018р.	2017-2016 рр.	2018-2017 рр.
П	130436	112518	131660	0,86	1,17
ВР	343357	361709	502488	1,05	1,39
С	212921	249191	370828	1,17	1,49
З	52108	77470	111670	1,49	1,44
ГА	22096	30636,5	22194	1,39	0,72
ОК	103266	142693	197272	1,38	1,38
НА	260744	257067	252706	0,99	0,98
КЗ	50808	85929	115079	1,69	1,34
ДЗ	27219	26946	43218	0,99	1,6

Примітка: складено за [53]

2.2 Упорядкування показників за фактичними темпами зростання. У табл. 3.1 відібрані для моделі динаміки показники записані у еталонному порядку (графі 1). У відповідності з містом у моделі показникам присвоюється еталонний ранг (графі 2). Показнику, що має найбільший фактичний темп зростання у кожному кварталі, присвоюється перший номер (фактичний ранг), що слідує за ним – другий і т.д. (графі 3 і 4).

Таблиця 3.2 – Упорядкування показників за фактичними темпами зростання для розрахунку інверсій ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Показники	Еталонний ранг (i)	Фактичні ранги		Інверсії			
		2017р.	2018р.	2017 р.		2018р.	
				для i<j	для i>j	для i<j	для i>j
1	2	3	4	5	6	7	8
П	1	9	7	8	0	6	0
ВР	2	6	5	4	0	3	0

С	3	5	2	2	0	0	1
З	4	2	3	0	2	0	3
ΓΑ	5	3	9	0	2	4	0

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8
ОК	6	4	4	0	2	0	2
НА	7	7	8	0	0	3	0
КЗ	8	1	6	0	7	0	2
ДЗ	9	8	1	0	1	0	8
Сума інверсій				14	14	16	16

Примітка: складено за [53]

2.3. Розрахунок інверсій здійснюється у відповідності з формулою визначення оцінки стійкості, тобто близькості фактичного і еталонного упорядкування темпів зростання показників, а саме:

$$C_{T_{II}} = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n I_i}{n(n-1)}, \quad (3.1)$$

де $C_{T_{II}}$ – оцінка стійкості процесу формування і використання оборотних коштів підприємства;

n – кількість показників у динамічному ряді;

I_i – кількість інверсій у фактичному порядку для показника, що має i -ий ранг у динамічному ряді;

i -ий показник, що має i -ий ранг у динамічному ряді

Стійкість такого процесу є узагальненою оцінкою формування та використання оборотних коштів. Вона характеризує міру наближення до еталону і не залежить від досягнутого у минулому.

Показники знаходяться у інверсії за умови, коли показник порівнюється з показниками, що мають еталонний ранг більший, ніж даний, а фактичні ранги цих показників менше фактичного рангу першого показника. Значення п'ятої графи табл. 3.2. розраховується різницею значень графи 3 і 2, а значенні графи 2 і 3. Так, для показника П для 2017 р. кількість інверсій складає: графа 5 – 8 (9-1), графа 6 – 0 (1-9). Аналогічно розраховуються інверсії для інших показників і для 2018 р.

2.4. Розрахунок оцінок стійкості здійснюється у відповідності з формулою:

$$Cm_{np}^0 = 1 - \frac{14+14}{9(9-1)} = 0,611$$

Отже, ефективність процесу управління формуванням фінансового стану досліджуваного підприємства у звітному періоді у порівнянні з базисним дещо погіршилася.

$$Cm_{np}^1 = 1 - \frac{16+16}{9(9-1)} = 0,556.$$

2.5. Розрахунок оцінки мінливості здійснюється на основі обчислення інверсій показників у двох фактичних упорядкуваннях у 2017 і 2018 рр. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Інверсії двох фактичних упорядкувань показників ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування»

Фактичні ранги у 2017 р.(i)	Показники	Фактичні ранги у 2018 р.	Інверсії	
			для i<j	для i>j
9	П	7	0	2
6	ВР	5	0	1
5	С	2	0	3
2	З	3	1	0
3	ГА	9	6	0
4	ОК	4	0	0
7	НА	8	1	0
1	КЗ	6	5	0
8	ДЗ	1	0	7
Сума інверсій			13	13

Примітка: складено за [53]

Оцінка мінливості процесу розраховується за такою формулою:

де $M_{н\pi}$ – показник оцінки мінливості процесу формування і

$$M_{н\pi} = \frac{\sum_{i=1}^n I_i^0, E - \sum_{i=1}^n I_i^1, E}{\sum_{i=1}^n I_i^0, I_i^1}, \quad (3.2)$$

використання оборотних коштів підприємства;

$\sum_{i=1}^n I_i^0, E$ – сума інверсій у фактичному порядку показників у базисному періоді відносно еталонного порядку E , заданого у динамічному нормативі;

$\sum_{i=1}^n I_i^1, E$ – сума інверсій у фактичному порядку показників у звітному періоді відносно еталонного порядку E , заданого у динамічному нормативі;

n – кількість показників у динамічному нормативі.

Оцінка мінливості процесу характеризує перехід від одного рівня реалізації зафіксованих у моделі динаміки завдань підприємства – до іншого. Вона показує зв'язок між приростом оцінки стійкості, що викликаний змінами в структурі руху показників і величиною самих структурних зрушень. Ця оцінка змінюється у інтервалі від -1 до $+1$. Коли $M_{н\pi} = +1$, то це свідчить про те, що процесу управління оборотними коштами підприємства не змінився і всі співвідношення між розміром і структурною динамікою показників збереглися. Коли $M_{н\pi} = -1$, то це свідчить про те, що всі зміни у структурі руху показників зменшують оцінку стійкості, тобто носять негативний характер. Оцінка $M_{н\pi} = 0$ виходить у випадку, коли кількість інверсій показників, що забезпечують поліпшення функціонування підприємства, співпадає з кількістю інверсій, що погіршують його, або у випадку незмінності реалізуємого процесу.

Підставляючи дані табл. 3.2 і 3.3 у формулу (3.2) маємо:

$$M_{H_n} = \frac{(14+14)-(16+16)}{13+13} = -0,15.$$

Отже, стабільність реалізації процесу формування і використання оборотних коштів досліджуваного підприємства суттєво знизилася.

3. Факторний аналіз оцінки стійкості. Факторний аналіз стійкості виконується у такій послідовності:

3.1 Розрахунок впливу кожного показника на приріст (зменшення) оцінки стійкості;

3.2 Розрахунок впливу кожного показника на значення оцінки фінансової стійкості;

Виявлення проблем на підставі побудови матриці порушень.

3.3. Розрахунок впливу показників на зміну оцінки стійкості подано.

Приріст стійкості процесу підприємства розраховується за такою формулою:

$$\Delta C_{T_n}(P_i) = \frac{I_i^0 - I_i^1}{n(n-1)}, \quad (3.3)$$

де $\Delta C_{T_n}(P_i)$ – приріст стійкості процесу, що сформований динамікою співвідношень темпів зростання і-го показника з іншими;

I_i^0, I_i^1 – кількість інверсій і-го показника відповідно у базисному і звітному упорядкуванні показників по відношенню до встановленого за еталоном;

n – кількість показників у динамічній моделі.

Зміна оцінки стійкості процесу під впливом динаміки і-го показника розраховується за формулою:

(3.4)

$$\alpha_i = \frac{\Delta C_{T\Pi}(\Pi_i)}{C_{T\Pi}^0} \cdot 100\%,$$

де α_i – зміна оцінки стійкості процесу під впливом динаміки i -го показника.

Частка приросту (зменшення) оцінки стійкості процесу, обумовленого динамікою i -го показника розраховується за такою формулою:

$$\beta_i = \frac{\Delta C_{T\Pi}(\Pi_i)}{\Delta C_{T\Pi}} \cdot 100\%, \quad (3.5)$$

де β_i – частка приросту (зменшення) оцінки стійкості процесу, обумовленого динамікою i -го показника;

$\Delta C_{T\Pi}$ – загальний приріст оцінки стійкості процесу ($\Delta C_{T\Pi} = C_{T\Pi}^0 - C_{T\Pi}^1$).

Оцінка стійкості процесу є оцінкою динамічною, а тому є можливість здійснювати факторне розкладання не тільки її приросту, але і абсолютного значення, що можливо завдяки використанню саме ординальної шкали. Такий підхід дозволяє оцінювати вплив факторів по тому, на скільки вони знизили оцінку стійкості процесу у порівнянні з еталонною.

Розрахунок впливу кожного показника на приріст (зменшення) оцінки стійкості процесу подано в графі 5 табл. 3.4.

У графі 6 розраховується відносний вплив кожного показника на приріст оцінки стійкості процесу.

У графі 7 розраховується вплив кожного показника на приріст оцінки стійкості процесу відносно самого приросту. Найбільш позитивний вплив спричинили такі фактори: розмір і динаміка оборотних коштів, зокрема незавершеного виробництва; менший позитивний вплив – зміна показників кредиторської і дебіторської заборгованості. Зміна показників власних

оборотних коштів і виробничих запасів спричинили негативний вплив на процесу формування і використання оборотних коштів досліджуваного підприємства.

3.2. Розрахунок впливу кожного показника на значення оцінки стійкості процесу подані у графі 8 табл. 3.4.

$$\Delta C_{T_n}(P_i)^* = \frac{I_{i<j} + I_{i>j}}{n(n-1)}, \quad (3.6)$$

де $\Delta C_{T_n}(P_i)^*$ – показник оцінки процесу під впливом динаміки окремого показника;

$I_{i<j}$ – кількість інверсій і-го показника у фактичному упорядкуванні відносно встановленого за еталоном;

$I_{i>j}$ – кількість інверсій і-го показника в упорядкованому ряді (еталонний) ранг у порівнянні з фактичним рангом);

n - кількість показників у моделі динаміки.

Підставляючи у формулу (3.6) відповідні дані, наприклад, для показника П, одержимо:

$$\Delta C_{T_n}(P_i)^* = \frac{3+0}{9(9-1)} = 0,04,$$

Аналогічно розраховано вплив інших показників на значення оцінки стійкості процесу.

У графі 9 розраховується відносний вплив кожного показника на значення оцінки стійкості процесу. Загальний вплив прийнято за 100 %.

Таблиця 3.4 – Факторний аналіз оцінки стійкості процесу формування і використання оборотних коштів ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», 2017 р.

Показники	Еталонний ранг	Інверсії		Вплив на приріст $C_{T\Pi}$			Вплив на значення	
		I_i^0	I_i^1	$\Delta C_{T\Pi} (Pi)$	$\alpha_i, \%$	$\beta_i, \%$	$\Delta C_{T\Pi} (Pi)^* \text{ у } 2018\text{р.}$	$\sigma_i, \%$
1	2	3	4	5	6	7	8	9
П	1	8	6	0,009	1,3	25,0	0,04	13,3

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ВР	2	4	3	0,009	1,3	25,0	0,01	3,3
С	3	2	1	0,009	1,3	25,0	0,02	6,7
З	4	2	3	-0,009	-1,3	-25,0	0,02	6,7
ГА	5	2	4	-0,018	-2,6	-50,0	0,03	10,0
ОК	6	2	2	0	0	0	0,03	10,0
НА	7	0	3	-0,009	-1,3	-25,0	0,03	10,0
КЗ	8	7	2	0,027	3,9	75,0	0,05	16,7
ДЗ	9	1	8	-0,054	-7,8	-150,0	0,07	23,3
	Всього	28	32	-0,036	-5,2	100,0	0,30	100

Примітка: складено за [53]

Дані табл. 3.4 свідчать, що найбільший вплив на оцінку стійкості процесу спричиняють дебіторська заборгованість (23,3%), дещо менший – кредиторська заборгованість (16,7%), прибуток (13,3%), грошові активи, оборотні кошти і необоротні активи (по 10,0%), собівартість реалізованої продукції і запаси (по 6,7%) і найменший виручка від реалізації продукції (3,3%).

3.3. Виявлення проблем здійснюється на основі побудови матриці порушень. Матриці порушень для 2017 і 2018 рр. аналізованого підприємства, які будуються на основі даних табл. 3.3, подано в табл. 3.5, 3.6.

Таблиця 3.5 – Матриця порушень еталонної динаміки показників на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», що мали місце у 2017 р.

Показники	Еталонний ранг	Показники								
		П	ВР	С	З	ГА	ОК	НА	КЗ	ДЗ
П	1		-	-	-	-	-	-	-	-
ВР	2	+		+	+	+	+	+	+	+
С	3	+	-			-	-	-	-	-
З	4	+	+	+		+	+	+	-	+
ГА	5	+	-	+	-		-	+	-	+
ОК	6	+	+	+	+	+		+	-	+
НА	7	+	-	+	-	-	-		-	+
КЗ	8	+	+	+	+	+	+	-		-

ДЗ	9	+	+	+	+	-	-	-	-	

Примітка: складено за [53]

Таблиця 3.6 Матриця порушень еталонної динаміки показників на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», що мали місце у 2018 р.

Показники	Еталонний ранг	Показники								
		П	ВР	С	З	ГА	ОК	НА	КЗ	ДЗ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
П	1		-	-	-	+	-	+	-	-
ВР	2	+		-	+	+	+	+	+	+
С	3	+	-		-	+	+	+	+	-
З	4	-	+	-		+	-	+	-	-
ГА	5	+	+	-	-		-	+	-	+
ОК	6	+	+	+	+	-		+	+	-
НА	7	-	-	-	-	+	-		-	-
КЗ	8	+	-	-	-	+	-	+		-
ДЗ	9	+	+	+	+	+	+	+	+	

Примітка: складено за [53]

Знак «-» ставиться у випадку, коли фактичний ранг є меншим від еталонної динаміки відповідного показника, у іншому випадку ставиться знак «+».

На основі даних табл. 3.5 і 3.6 складається підсумкова матриця порушень (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Підсумкова матриця порушень еталонної динаміки показників на ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», що мали місце у 2017-2018рр.

Показники	Еталонний ранг	Показники								
		П	ВР	С	З	ГА	ОК	НА	КЗ	ДЗ
П	1		2	2	0	1	1	0	0	0
ВР	2	2		1	0	0	0	0	0	0
С	3	0	0		1	0	1	0	0	1
З	4	1	1	0		0	0	2	1	1
ГА	5	1	0	1	0		0	0	2	0
ОК	6	1	0	0	1	1		2	1	0

НА	7	0	1	2	0	1	0		1	0
КЗ	8	1	0		0	0	1	0		1
ДЗ	9	1	1	1	1	1	0	0	0	

Примітка: складено за [53]

Так, на досліджуваному підприємстві за 2017 і 2018 рр. темпи зростання виручки від реалізації продукції були вищими, ніж прибутку, що не відповідає еталонному упорядкуванню даних показників. Отже, в підсумковій матриці порушень (табл. 3.7) на перетині зазначених показників записується цифра 2. У випадку, коли фактичні темпи зростання аналізованих показників відповідають еталонному значенню, тоді в табл. 3.7 відповідно записують цифру 0, що свідчить про відсутність порушень динамічного упорядкування показників.

Матриця порушень – засіб виявлення і оцінки проблем, що впливають на процес формування і використання оборотних коштів підприємства. Передусім, необхідно проаналізувати ті невиконані еталонні співвідношення, які виконувалися у попередні періоди.

Аналіз даних табл. 3.5 і 3.6 свідчить про те, що у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. дещо погіршилося фактичне упорядкування показників, що впливають на ефективність процесу формування фінансового стану підприємства, відносно встановленого за еталоном. Кількість таких порушень зросла з 26 до 31. Якщо від періоду до періоду відповідні показники матриці порушень залишаються зі знаком «-», то це свідчить, що аналізований показник має несприятливу тенденцію. І тому, необхідно розробити заходи щодо її зміни.

Таким чином, аналіз на основі використання запропонованої моделі можна виявити фактори і проблеми, упорядкувати їх з точки зору черговості впливу на фактори з метою вирішення проблем, що виникли, та попередити нові проблеми.

Висновки до розділу 3

Представлена модель удосконалення діагностики фінансового стану підприємства спирається на еталонний порядок мір руху показників, що характеризують досліджуване підприємство. Такий еталонний порядок показників може слугувати точкою відліку при оцінці фактичної динаміки аналізованих показників, тобто моделлю динаміки формування фінансового стану підприємства. Для аналізу відібрані показники, які характеризують ефективність процесу формування фінансового стану підприємств, а саме: прибуток; виручка від реалізації продукції; собівартість реалізованої продукції; оборотні кошти; запаси; поточна дебіторська заборгованість; - грошові активи; кредиторська заборгованість. Здійснена економічна інтерпретація співвідношення темпів зростання показників, еталонне упорядкування пар показників за темпами їх зростання. Зростання першого коефіцієнта оцінювалося як благоприємна тенденція. Проведено ранжування показників. Виконано розрахунок оцінок стійкості, мінливості та стабільності. Доведено, що стабільність реалізації процесу формування і використання оборотних коштів підприємства суттєво знизилася. Проведено факторний аналіз оцінки стійкості. Виявлено, що найбільший вплив на оцінку стійкості процесу спричиняють дебіторська заборгованість (по 23,3%), дещо менший – кредиторська заборгованість (16,7%), прибуток (13,3%), грошові активи, оборотні кошти і необоротні активи (по 10,0%), собівартість реалізованої продукції і запаси (по 6,7%) і найменший виручка від реалізації продукції (3,3%). На основі побудови матриці порушень виявлені проблеми. Так, у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком дещо погіршилося фактичне упорядкування показників, що впливають на ефективність процесу формування фінансового стану підприємства, відносно встановленого за еталоном. Тому, необхідно розробити заходи які вплинуть на відповідні показники та приведуть до змін у матриці та фінансового стану в цілому.

ВИСНОВОК

Основні наукові результати кваліфікаційної роботи дають змогу вирішити важливе наукове завдання, яке полягає в дослідженні теоретичних засад життєздатності підприємства і розробці практичних рекомендацій щодо його підвищення ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування», а також зробити такі висновки й узагальнення:

1. Підвищення ефективності управління фінансами підприємств в сучасних нестабільних умовах господарювання є основою забезпечення їх виживання і розвитку. Вчені-економісти мають різні погляди на методи управління фінансами підприємств, але основні поняття про сутність, мету та завдання фінансового менеджменту мають провідне значення. Так сутність управління фінансами розглядається через функції, які вони виконують, а саме: управління формуванням фінансових ресурсів, управління раціональним розподілом і перерозподілом фінансових ресурсів, систематичне планування, прогнозування та контроль за фінансовими показниками підприємства. На основі фінансового менеджменту здійснюється управління всією фінансово-господарською діяльністю підприємства із застосуванням методів і важелів фінансового механізму і досягається головна мета фінансового управління, яка полягає у максимізації ринкової вартості підприємства.

2. Встановлено, що при дослідженні основних закономірностей формування умов виживання і розвитку підприємств вітчизняними дослідниками недостатньо вивчено питання щодо обґрунтування та впровадження методичних підходів стосовно підвищення їх життєздатності.

Методичні підходи до оцінки можливостей виживання і розвитку підприємств було розглянуто через застосування методів фінансового управління, направлених на збереження та відновлення його конкурентоспроможності. Встановлено, що кількісні аналітичні методи треба поєднувати з якісними, а методи, які характеризують ринкові позиції та рівень менеджменту – із тактичними, що характеризують фінансово-економічну

діяльність підприємства; методи, що ґрунтуються на аналізі порівняльних переваг, варто доповнити методами, основанийими на теорії стратегічного потенціалу підприємства.

3. Аналіз засвідчив, що загальна вартість майна підприємства у 2017 році зросла на 17,9% тоді як у 2018 році зростання уповільнилось до 8,2%. На зменшення вартості майна підприємства у 2018 році вплинуло зниження темпу приросту необоротних активів(5,2%) та скорочення вартості оборотних активів (28,3%). При цьому зросла зношеність основних засобів, що суттєво впливає на зниження можливостей їх продуктивного використання для виробництва продукції. В сучасних кризових умовах господарювання постійно зростають обсяги дебіторської заборгованості. При цьому темпи зростання чистого доходу підприємства були суттєво нижчим від вказаного показника, що призводить до нарощування фінансових проблем досліджуваного підприємства.

4. В структурі оборотних активів підприємства частка запасів має тенденцію до зростання. Проте їх оборотність суттєво знизилася, що свідчить про накопичення товарно-матеріальних запасів в складських приміщеннях, що призводить до подовження виробничого циклу, заморожування грошових коштів, зростання собівартості продукції й зниження фінансових результатів діяльності підприємства.

5. Підприємство функціонує в умовах виживання, отримуючи значні збитки. При цьому рівень його ліквідності у 2-3 рази нижче від нормативного рівня, що не дозволяє підтримувати його платоспроможність на необхідному рівні.

Аналіз формування і використання капіталу підприємства демонструє повну залежність від запозичень. При тому, що власний капітал підприємства протягом досліджуваного періоду має від'ємне значення за рахунок критичної величини нерозподілених збитків, що негативно впливає на формування фінансової стійкості підприємства і можливість залучення фінансових ресурсів на пільгових умовах.

6. Комплексний аналіз і оцінка фінансового стану підприємства проведена з використанням зарубіжних і вітчизняних методик. Отримані результати свідчать про доцільність використання, під час комплексного аналізу фінансового стану підприємства, саме вітчизняні методики дослідження ймовірності банкрутства, а саме моделей О.О. Терещенка ($Z > 2$ – банкрутство не загрожує), А.В. Матвійчука ($Z < 1,104$ – виникає ймовірність фінансової кризи) та методика міністерства фінансів України ($-0,9 < Z < -0,41$ – нижче середнього рівня спроможності виконувати зобов'язання).

Використання моделей діагностики ймовірності банкрутства дає можливість за обмеженою кількістю показників оперативно отримати дані про фінансовий стан підприємства й вчасно попередити загрозу кризового стану. Але вони не вказують на причину, які з факторів вплинули на зміну рівня фінансової стійкості; а також не надають інформацію щодо подальшого розвитку підприємства.

Результати діагностики фінансово-економічного стану досліджуваного підприємства за наведеними методиками має суперечливі узагальнені дані. Розрахунки засвідчили, що фінансовий стан досліджуваного підприємства нестабільний є наявність ознак неплатоспроможності.

Інтегральні показники вказують на нестабільний стан підприємства та можливість настання банкрутства. Збиткова діяльність, абсолютна залежність від позикового капіталу, від'ємне значення власного капіталу, великий вміст собівартості продукції у ціні реалізації, все це має великий вплив на результат діяльності підприємства. Проте, саме знання цих факторів дає можливість на прийняття важливих управлінських рішень для стабілізації та розвитку підприємства.

7. Представлена модель удосконалення діагностики фінансового стану підприємства спирається на еталонний порядок мір руху показників, що характеризують досліджуване підприємство. Такий еталонний порядок показників може слугувати точкою відліку при оцінці фактичної динаміки аналізованих показників, тобто моделлю динаміки формування фінансового

стану підприємства. Для аналізу відібрані показники, які характеризують ефективність процесу формування фінансового стану підприємств, а саме: прибуток; виручка від реалізації продукції; собівартість реалізованої продукції; оборотні кошти; необоротні активи; запаси; поточна дебіторська заборгованість; грошові активи; кредиторська заборгованість. Здійснена економічна інтерпретація співвідношення темпів зростання показників, еталонне упорядкування пар показників за темпами їх зростання. Встановлено, що стабільність реалізації процесу формування фінансового стану підприємства суттєво знизилася. Виявлено, що найбільший вплив на оцінку стійкості процесу спричиняє дебіторська заборгованість (23,3%), дещо менший – кредиторська заборгованість (16,7%), прибуток (13,3%), грошові активи, оборотні кошти і необоротні активи (по 10,0%), собівартість реалізованої продукції і запаси (по 6,7%) і найменший виручка від реалізації продукції (3,3%). На основі побудови матриці порушень виявлені проблеми. Так, у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком дещо погіршилося фактичне упорядкування показників, що впливають на ефективність процесу формування фінансового стану підприємства, відносно встановленого за еталоном. Застосування даного методичного підходу діагностики фінансового стану підприємства дозволить менеджменту своєчасно виявляти фінансові проблеми і приймати науково обґрунтовані управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова М. М., Виговська Н. Г., Кірейцев Г. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. для студ. екон. спец. всіх форм навч.; под. ред. Г.Г. Кірейцева. 2. вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2002. 268с.
2. Анисимов Ю.П. Управление устойчивым развитием предприятия на основе инноваций и интрапренерства. Федеральное агентство по образованию. ВГТУ. Воронеж, 2006. с. 58-60.
3. Бандурка О. М. Фінансова діяльність підприємства: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Либідь, 2002. 384 с.
4. Бедь В. В., Когут Ю. М. Фінанси: навч.-метод. посібник для самост. вивчення дисципліни. Київ: МАУП, 2004. 168с.
5. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
6. Бланк І. О. Управління фінансовою стабілізацією підприємства. Київ: Ніка-Центр, Ельга. 2005.
7. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. 2-е видавництво, перероб. і доп. Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2013.
8. Борисова М.С. Стратегическое управления промышленным предприятием в период экономического кризиса с использованием системы сбалансированных показателей. *Экономика и управление*. 2012. № 3(77). С. 140-145.
9. Господарський кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [зі змін. та доп.]. Офіційний веб-сайт Верховної ради України. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
10. Гой І. В., Смелянська Т.П. Підприємництво: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 368 с.
11. Дунда С.П. Теоретичні підходи до визначення поняття «розвиток підприємства». *Проблеми підвищення інфраструктури*: зб. наук. пр. 2011. вип. 32. С. 70–75.

12. Дутченко О. О. Проблеми використання методик оцінки фінансового стану підприємств. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Тернопіль. Вип. 17. С. 260-264.
13. Должанський І. З., Загорна Т. О Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2006. 384 с.
14. Драган О. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти: моногр. Київ: ДАКККіМ, 2006. 144 с.
15. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Й.М. Петровича. Львів: Вид-во "Магнолія Плюс", 2004. С. 577-605.
16. Економічний словник-довідник/ [За ред. С. В. Мочерного]. Київ: Феміна, 1995. 368 с.
17. Жилінська Л.О., Розумчук О.О. Теоретичні аспекти щодо управління розвитком підприємства. *Управління економікою: теорія та практика*. 2014. № 2014. С. 94–106.
18. Захарченко В. О., Счасна С.І. Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства. *Фінанси України*. 2005. № 1. С. 137-145.
19. Іщенко С.В., Литвиненко М.Р., Лафазан С.О. Вдосконалення системи діагностики рівня життєздатності промислового підприємства. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*. 2011. № 6.
20. Кваско А. В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Економічні науки*. 2017. №1 (54). С. 111-118.
21. Кифяк В. Теоретичні основи визначення категорії «розвиток підприємства». *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2011. Вип. 8. Ч. 2. С. 190–194.
22. Кушнер М.А., Карлина Е.П. Концептуальні основи управління розвитком підприємства. *Вестник ЮУрГУ. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2011. № 21(238). С. 112–117.
23. Кононенко О., Маханько О. Аналіз фінансової звітності: навчальний посібник. Харків: Фактор, 2008. 208 с.
24. Королюк Т.М. Облік власного капіталу й аналіз його впливу на інвестиційну привабливість акціонерних товариств: дис... канд. екон. наук:

08.06.04 / Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. Київ, 2005.

25. Костирко О. Г. Використання методу коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка АПК*. 2009. №7. С. 54-56.

26. Котляр М. Л. Методи та прийоми аналізу фінансового стану підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. № 5. С. 57-61.

27. Крет І. З. Оцінка ефективності реструктуризації підприємства. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2004. № 507: Проблеми економіки та управління. С. 106–113. Бібліографія: 2 назви.

28. Кучмей О.В. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПАТ «Будівельна корпорація «Укрбуд»). Електронний журнал Ефективна економіка. 2017. №11,- URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6037> (дата звернення 20.10.2019)

29. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ. 2008. Тернопіль. 215 с.

30. Лагун, М. І. Теоретична характеристика основних методичних аспектів проведення аналізу фінансового стану. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. № 3. С. 33-37.

31. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2005. Тернопіль. 824 с.

32. Матвійчук А.В. Діагностика банкрутства підприємств. *Економіка України*. 2007. №4. С. 20-28.

33. Матвійчук А. В., Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства із застосуванням інструментарію нечіткої логіки. *Фінанси України*. 2008. № 12. С. 115-128.

34. Матвійчук А.В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу. *Вісник НАН України*. 2010. № 9. С. 24–46.

35. Матішак Ю.І. Характеристика зв'язку поняття «розвиток підприємства» з іншими економічними категоріями. *Сучасні економічні системи: стан та перспективи* : тези доп. VI Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Хмельницький, 14–15 травня 2015 р.). Хмельницький : ХКТЕІ, 2015. С. 20–21.

36. Матузов Д. Ю. Обеспечение жизнеспособности организации на основе управления стратегическими ресурсами: дис... канд. экон. наук: 08.00.05 / ФГБОУ ВО Юго-Западный государственный университет. 2017.

37. Мерзликина Г. С., Шаховская Л. С. Экономическая состоятельность предприятия: моногр. Волгоград: ВолгГТУ. 1998. 265 с.

38. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 26.10.2010 № 1361 [зі змін. та доп.]. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_451800-01 (дата звернення 12.11.2019)

39. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Київ. Центр НЛ, 2003. 412 с.

40. Наказ Міністерства фінансів України 14.07.2016 № 616 про «Порядок проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара». - URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16/page?lang=uk> (дата звернення 02.09.2019)

41. Наказ міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» від 26.01.2001 №49/12. Режим доступу - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01> (дата звернення 25.09.2019)

42. Наказ МЕУ "Про затвердження методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства" від 19.01.06 р. № 14: - URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-U> (дата звернення 24.10.2019)

43.. Науменкова С. В. Використання методів фундаментального аналізу в процесі оцінки фінансового стану підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. Т.12. С. 54-65.

44. Ортіна Г. В. Антикризовий потенціал реального сектора економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №. 18. С. 81-84.

45. Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2010. № 11. С.54-62.

46. Павловська О.В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2003. №11. С. 55—61.

47. Погорелов Ю.С. Категорія розвитку та її експленарний базис. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. Київ, 2012. Вип. 27. С. 30–34.

48. Погостинская Н. Н., Погостинський Ю.А. Системный анализ финансовой отчетности. Спб.: Изд-во Михайлова В.А., 1999. 96 с.

49. Погребняк А.Ю. Порівняльний аналіз методик оцінки ймовірності банкрутства в системі антикризового управління на підприємстві. *Бізнес Інформ*. 2014. №7. С. 344–352.

50. Поддєрьогін А. М., Білик М.Д.,Буряк Л.Д. Фінанси підприємств: підручник. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: КНЕУ,2005. 546 с.

51. Подольська В. О., Яриш О.В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2008. 488 с.

52. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 416 с.

53. Портер М. Конкуренция. Москва: Издательский дом «Вильямс», 2001. 95 с.

54. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 390 с.
55. Семенов Г. А. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2007.
56. Стельмашук Ю.А. Сутнісний аналіз капіталу в контексті управління ефективністю його використання та. - URL: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc...2/79.pdf (дата звернення 01.11.2019)
57. Субботович, Ю. Л. Особливості фінансової діяльності акціонерних товариств. *Фінанси України*. 2008, № 12. С 39-47.
58. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія. Київ: КНЕУ, 2004. 268 с.
59. Терещенко О.О. Антикризове управління фінансами підприємств: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.04.01/ Київський національний економічний університет. Київ, 2005. 34 с.
60. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 272 с.
61. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2008. 320 с.
62. Фінансова звітність за 2016 рік ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування.–URL:: https://kran.zp.ua/wp-content/uploads/2019/03/f1_2016.pdf (дата звернення 14.09.2019)
63. Фінансова звітність за 2017 рік ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування– URL:: https://kran.zp.ua/wp-content/uploads/2019/03/f1_2017.pdf (дата звернення 14.09.2019)
64. Фінансова звітність за 2018 рік ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування– URL:: https://kran.zp.ua/wp-content/uploads/2019/03/f1_2018.pdf (дата звернення 14.09.2019)
65. Фінансовий менеджмент: підручник. А. М. Поддєрьогін та ін. 2-ге вид. перероб. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.

66. Філософський енциклопедичний словник / редкол.: В. І. Шинкарук та ін. Київ: Абрис, 2002. Т 6. 742 с.
67. Цопа Н. В. Механізм керованого розвитку промислових підприємств: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04 / НАН України, Інститут економіки промисловості. Донецьк, 2011. 408 с.
68. Чібісова В.І. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22 (2). С. 389–394.
69. Швиданенко Г.О., Покропивний С.Ф., Клименко С.М. Економіка підприємства: навч.-метод. посібн. Київ: Вид-во КНЕУ, 2000. 248 с.
70. Шкарлет С. М., Кравчук Г.В. Аналіз фінансового стану промислових підприємств: навчальний посібник. Київ: ДорадоДрук, 2010. 280 с.
71. Яцкевич І. В., Голинський О.В. Фінанси: навч. посіб. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. 316 с. - URL: <https://economuch.com/finansov-osnovyi/finansii-navch-posib-yatskevich-golinska-odesa.html> (дата звернення 02.11.2019)
72. Яцковий Д. В. Сучасні методики оцінки конкурентоспроможності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип.4 (51). С.183–188.
73. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *Journal of Finance*. 1968. Vol. 23. No. 4. P. 589 – 609.
74. Stewart G. Bennet. *The Quest For Value: the EVA Management Guide*. Harper Business, New York, 1991. P. 781.
75. Yook K. Estimating EVA using Compustat PC Plus. *Financial Practice and Education* Fall-Winter. 2000. 9 (2). P. 33–37.
76. Drucher P.F. *Managing in Turbulent Times*. Pan., 1980. 312 p.
77. *Fundamentals of Management* / James H. Donnelly, James L. Gibson, John M. Ivancevich. – 8 edition. Homewood, Boston: Irwin, 1992. 840 p.
78. Cotton David. *Keys to Management*. Longman, 1996. 224 p.
79. Mayo E. *The Social Problems of an Industrial Civilization*. L., 1949. 321 p.

ДОДАТОК А

		Дата	КОДИ
			01.01.2017
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ	00110728
Територія	Запорізька область, Ленінський р-н	за КОАТУУ	2310136900
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво підйомального та вантажно-розвантажувального устаткування	за КВЕД	28.22

Середня кількість працівників: 341

Адреса, телефон: 69015 м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А, (061) 283-18-76

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс

(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2016 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	239 313	227 153
первісна вартість	10	240 687	245 056

Продовження додатку А

	11		
знос	10 12	(1 374)	(17 903)
Інвестиційна нерухомість	10 15	27 319	27 319
первісна вартість	10 16	27 319	27 319
знос	10 17	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	10 20	0	0
первісна вартість	10 21	0	0
накопичена амортизація	10 22	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	10 30	0	0
інші фінансові інвестиції	10 35	192	192
Довгострокова дебіторська заборгованість	10 40	0	0
Відстрочені податкові активи	10 45	0	0
Гудвіл	10 50	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	10 60	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	10 65	0	0
Інші необоротні активи	10 90	0	0
Усього за розділом І	10 95	266 824	254 664
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	11 00	47 853	56 364
Виробничі запаси	11 01	0	0
Незавершене виробництво	11 02	0	0
Готова продукція	11 03	0	0
Товари	11 04	0	0
Поточні біологічні активи	11 10	0	0
Депозити перестраховання	11 15	0	0
Векселі одержані	11 20	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11 25	29 229	22 312
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	11 30	1 946	952
з бюджетом	11	90	0

Продовження додатку А

	35		
у тому числі з податку на прибуток	11 36	90	0
з нарахованих доходів	11 40	0	0
із внутрішніх розрахунків	11 45	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	11 55	886	2 708
Поточні фінансові інвестиції	11 60	0	0
Гроші та їх еквіваленти	11 65	13 892	30 300
Готівка	11 66	0	0
Рахунки в банках	11 67	0	0
Витрати майбутніх періодів	11 70	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	11 80	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	11 81	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	11 82	0	0
резервах незароблених премій	11 83	0	0
інших страхових резервах	11 84	0	0
Інші оборотні активи	11 90	0	0
Усього за розділом II	11 95	93 896	112 636
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	12 00	0	0
Баланс	13 00	360 720	367 300
Пасив	Ко д ряд ка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	14 00	6 412	6 412
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	14 01	0	0
Капітал у дооцінках	14 05	56 787	52 710
Додатковий капітал	14 10	0	0
Емісійний дохід	14 11	0	0
Накопичені курсові різниці	14 12	0	0
Резервний капітал	14 15	0	0

Продовження додатку А

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	14 20	-423 625	-393 281

Продовження додатку А

Неоплачений капітал	14 25	(0)	(0)
Вилучений капітал	14 30	(0)	(0)
Інші резерви	14 35	0	0
Усього за розділом I	14 95	-360 426	-334 159
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	15 00	7 095	5 644
Пенсійні зобов'язання	15 05	0	0
Довгострокові кредити банків	15 10	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	15 15	480 364	536 346
Довгострокові забезпечення	15 20	2 987	3 514
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	15 21	0	0
Цільове фінансування	15 25	0	0
Благодійна допомога	15 26	0	0
Страхові резерви	15 30	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	15 31	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	15 32	0	0
резерв незароблених премій	15 33	0	0
інші страхові резерви	15 34	0	0
Інвестиційні контракти	15 35	0	0
Призовий фонд	15 40	0	0
Резерв на виплату джек-поту	15 45	0	0
Усього за розділом II	15 95	490 446	545 504
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	16 00	164 066	93 090
Векселі видані	16 05	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	16 10	15 734	0
товари, роботи, послуги	16 15	12 862	4 651
розрахунками з бюджетом	16 20	0	2 386
у тому числі з податку на прибуток	16 21	0	2 386
розрахунками зі страхування	16	419	324

Продовження додатку А

	25		
розрахунками з оплати праці	16 30	896	1 337
одержаними авансами	16 35	34 832	49 272
розрахунками з учасниками	16 40	99	99
із внутрішніх розрахунків	16 45	0	0
страховою діяльністю	16 50	0	0
Поточні забезпечення	16 60	1 538	2 864
Доходи майбутніх періодів	16 65	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	16 70	0	0
Інші поточні зобов'язання	16 90	254	1 932
Усього за розділом III	16 95	230 700	155 955
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	17 00	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	18 00	0	0
Баланс	19 00	360 720	367 300

Керівник

Плясов Сергій Вячеславович

Головний бухгалтер

Бувайло Наталія Яківна

Підприємство

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ
ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД
ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"

за ЄДРПОУ

Дата

КОДИ

01.01.201
7

00110728

**Звіт про фінансові
результати (Звіт про
сукупний дохід)**

за 2016

рік

Форма

№2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

18010
03

Стаття	Ко д ряд ка	За звітни й періо д	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20 00	343 357	218 281
Чисті зароблені страхові премії	20 10	0	0
Премії підписані, валова сума	20 11	0	0
Премії, передані у перестраховування	20 12	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	20 13	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	20 14	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	20 50	(212 921)	(126 749)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	20 70	(0)	(0)
Валовий: прибуток	20 90	130 436	91 532
збиток	20 95	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	21 05	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	21 10	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	21	0	0

Продовження додатку А

збиток	21 95	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	22 00	0	0
Інші фінансові доходи	22 20	0	29 414
Інші доходи	22 40	263	8 421
Дохід від благодійної допомоги	22 41	0	0
Фінансові витрати	22 50	(29 006)	(47 041)
Втрати від участі в капіталі	22 55	(0)	(0)
Інші витрати	22 70	(56 789)	(173 743)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	22 75	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	22 90	32 746	0
збиток	22 95	(0)	(128 972)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	23 00	-7 695	-6 961
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	23 05	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	23 50	25 051	0
збиток	23 55	(0)	(135 933)

II. Сукупний дохід

Стаття	Ко д ряд ка	За звітни й періо д	За аналогічний період попередньог о року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	24 00	-4 077	16 192
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	24 05	0	0
Накопичені курсові різниці	24 10	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	24 15	0	0
Інший сукупний дохід	24 45	180	698
Інший сукупний дохід до оподаткування	24 50	-3 897	16 890
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	24 55	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	24	-3 897	16 890

Продовження додатку А

	60		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	24 65	21 154	-119 043

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	25 00	165 319	96 767
Витрати на оплату праці	25 05	31 945	19 297
Відрахування на соціальні заходи	25 10	7 268	7 523
Амортизація	25 15	16 569	15 259
Інші операційні витрати	25 20	37 518	25 054
Разом	25 50	258 619	163 900

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року

1	2	3	року 4
Середньорічна кількість простих акцій	26 00	1 832 080	1 832 080
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	26 05	1 832 080	1 832 080
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	26 10	13,67353 0	-74,196000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	26 15	13,67353 0	-74,196000
Дивіденди на одну просту акцію	26 50	0,00	0,00

Керівник

Плясов Сергій Вячеславович

Головний бухгалтер

Бувайло Наталія Яківна

ДОДАТОК Б

		Дата	КОДИ
			01.01.2018
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ	00110728
Територія	Запорізька область, Ленінський р-н	за КОАТУУ	2310136900
Організаційно-пра вова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	за КВЕД	28.22

Середня кількість працівників: 351

Адреса, телефон: 69015 м. Запоріжжя, вул. Княшка, 16-А, (061) 283-18-76

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.
Форма №1

Актив	Код рядк а	Код за ДКУД	
		На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	100 0	0	0
первісна вартість	100 1	0	0
накопичена амортизація	100 2	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	100 5	0	0
Основні засоби	101 0	227 153	230 079
первісна вартість	101 1	245 056	231 940
знос	101 2	(17 903)	(1 861)
Інвестиційна нерухомість	101 5	27 319	29 199
первісна вартість	101 6	27 319	29 199
знос	101 7	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	102 0	0	0
первісна вартість	102 1	0	0
накопичена амортизація	102 2	(0)	(0)

Продовження додатку Б

Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	103 0	0	0
інші фінансові інвестиції	103 5	192	192
Довгострокова дебіторська заборгованість	104 0	0	0
Відстрочені податкові активи	104 5	0	0
Гудвіл	105 0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	106 0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних	106 5	0	0

Продовження додатку Б

фондах			
Інші необоротні активи	109 0	0	0
Усього за розділом І	109 5	254 664	259 470
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	110 0	56 364	98 577
Виробничі запаси	110 1	0	0
Незавершене виробництво	110 2	0	0
Готова продукція	110 3	0	0
Товари	110 4	0	0
Поточні біологічні активи	111 0	0	0
Депозити перестраховання	111 5	0	0
Векселі одержані	112 0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	112 5	22 312	28 222
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	113 0	952	2 406
з бюджетом	113 5	0	1 631
у тому числі з податку на прибуток	113 6	0	1 631
з нарахованих доходів	114 0	0	0
із внутрішніх розрахунків	114 5	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	115 5	2 708	10 942
Поточні фінансові інвестиції	116 0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	116 5	30 300	30 973
Готівка	116 6	0	0
Рахунки в банках	116 7	30 300	30 973
Витрати майбутніх періодів	117 0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	118 0	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	118 1	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	118 2	0	0
резервах незароблених премій	118 3	0	0
інших страхових резервах	118 4	0	0

Продовження додатку Б

Інші оборотні активи	119 0	0	0
Усього за розділом II	119 5	112 636	172 751
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	120 0	0	0
Баланс	130 0	367 300	432 221

Пасив	Код рядк а	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	140 0	6 412	6 412
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	140 1	0	0
Капітал у дооцінках	140 5	52 710	62 910
Додатковий капітал	141 0	0	0
Емісійний дохід	141 1	0	0
Накопичені курсові різниці	141 2	0	0
Резервний капітал	141 5	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	142 0	-393 281	-414 929

Продовження додатку Б

Неоплачений капітал	142 5	(0)	(0)
Вилучений капітал	143 0	(0)	(0)
Інші резерви	143 5	0	0
Усього за розділом I	149 5	-334 159	-345 607
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	150 0	5 644	10 393
Пенсійні зобов'язання	150 5	0	0
Довгострокові кредити банків	151 0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	151 5	536 346	638 389
Довгострокові забезпечення	152 0	3 514	2 917
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	152 1	0	0
Цільове фінансування	152 5	0	0
Благодійна допомога	152 6	0	0
Страхові резерви	153 0	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	153 1	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	153 2	0	0
резерв незароблених премій	153 3	0	0
інші страхові резерви	153 4	0	0
Інвестиційні контракти	153 5	0	0
Призовий фонд	154 0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	154 5	0	0
Усього за розділом II	159 5	545 504	651 699
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	160 0	93 090	0
Векселі видані	160 5	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	161 0	0	0
товари, роботи, послуги	161 5	4 651	6 583
розрахунками з бюджетом	162 0	2 386	0
у тому числі з податку на прибуток	162 1	2 386	0
розрахунками зі страхування	162	324	564

Продовження додатку Б

	5		
розрахунками з оплати праці	163 0	1 337	1 985
одержаними авансами	163 5	49 272	111 352
розрахунками з учасниками	164 0	99	99
із внутрішніх розрахунків	164 5	0	0
страховою діяльністю	165 0	0	0
Поточні забезпечення	166 0	2 864	3 265
Доходи майбутніх періодів	166 5	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	167 0	0	0
Інші поточні зобов'язання	169 0	1 932	2 281
Усього за розділом III	169 5	155 955	126 129
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	170 0	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	180 0	0	0
Баланс	190 0	367 300	432 221

Керівник

Плясов Сергій Вячеславович

Головний бухгалтер

Бувайло Наталія Яківна

Продовження додатку Б

Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	Дата	КОДИ
			01.01.2018
		за ЄДРПОУ	00110728

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2017 рік Форма №2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801003
1	2	3	За аналогічний період попереднього року
4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	361 709	343 357
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(249 191)	(212 921)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	112 518	130 436
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	16 607	24 727
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0

Продовження додатку Б

Адміністративні витрати	213 0	(20 649)	(17 298)
Витрати на збут	215 0	(8 042)	(7 293)
Інші операційні витрати	218 0	(9 091)	(12 294)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	218 1	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	218 2	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	219 0	91 343	118 278

Продовження додатку Б

збиток	219 5	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	220 0	0	0
Інші фінансові доходи	222 0	0	0
Інші доходи	224 0	3 721	263
Дохід від благодійної допомоги	224 1	0	0
Фінансові витрати	225 0	(12 832)	(29 006)
Втрати від участі в капіталі	225 5	(0)	(0)
Інші витрати	227 0	(108 144)	(56 789)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	227 5	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	229 0	0	32 746
збиток	229 5	(25 912)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	230 0	-2 462	-7 695
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	230 5	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	235 0	0	25 051
збиток	235 5	(28 374)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	240 0	10 200	-4 077
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	240 5	0	0
Накопичені курсові різниці	241 0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	241 5	0	0
Інший сукупний дохід	244 5	1 366	180
Інший сукупний дохід до оподаткування	245 0	11 566	-3 897
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	245 5	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	246 0	11 566	-3 897
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	246	-16 808	21 154

Продовження додатку Б

		5		
III. Елементи операційних витрат				
Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Матеріальні затрати	2500	202 343	165 319	
Витрати на оплату праці	2505	41 861	31 945	
Відрахування на соціальні заходи	2510	9 433	7 268	
Амортизація	2515	17 232	16 569	
Інші операційні витрати	2520	39 749	37 518	
Разом	2550	310 618	258 619	

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	

1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 832 080	1 832 080
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	1 832 080	1 832 080
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-15,487310	13,673530
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-15,487310	13,673530
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Плясов Сергій Вячеславович

Головний бухгалтер

Бувайло Наталія Яківна

ДОДАТОК В

		Дата	КОДИ
			01.01.2019
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ	00110728
Територія	Запорізька область, Ленінський р-н	за КОАТУУ	2310136900
Організаційно-пра вова форма	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
господарювання			
Вид економічної діяльності	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	за КВЕД	28.22

Середня кількість працівників: 367

Адреса, телефон: 69041 м. Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А, (061) 283-18-76

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р. Форма №1

Актив	Код рядк а	Код за ДКУД 1801001	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	100 0	0	0
первісна вартість	100 1	0	0
накопичена амортизація	100 2	(0)	(0)
Незавершені капітальні інвестиції	100 5	0	0
Основні засоби	101 0	230 079	214 210
первісна вартість	101 1	231 940	238 400
знос	101 2	(1 861)	(24 190)
Інвестиційна нерухомість	101 5	29 199	31 541
первісна вартість	101 6	29 199	31 541
знос	101 7	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	102 0	0	0
первісна вартість	102 1	0	0
накопичена амортизація	102 2	(0)	(0)

Продовження додатку В

Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	103 0	0	0
інші фінансові інвестиції	103 5	192	192
Довгострокова дебіторська заборгованість	104 0	0	0
Відстрочені податкові активи	104 5	0	0
Гудвіл	105 0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	106 0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	106 5	0	0

Продовження додатку В

Інші необоротні активи	109 0	0	0
Усього за розділом І	109 5	259 470	245 943
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	110 0	97 165	126 074
Виробничі запаси	110 1	0	0
Незавершене виробництво	110 2	0	0
Готова продукція	110 3	0	0
Товари	110 4	0	0
Поточні біологічні активи	111 0	0	0
Депозити перестраховання	111 5	0	0
Векселі одержані	112 0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	112 5	28 222	58 215
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	113 0	3 816	4 633
з бюджетом	113 5	11 702	17 800
у тому числі з податку на прибуток	113 6	1 631	0
з нарахованих доходів	114 0	0	0
із внутрішніх розрахунків	114 5	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	115 5	988	1 542
Поточні фінансові інвестиції	116 0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	116 5	30 973	13 415
Готівка	116 6	0	0
Рахунки в банках	116 7	30 973	13 415
Витрати майбутніх періодів	117 0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	118 0	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	118 1	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	118 2	0	0
резервах незароблених премій	118 3	0	0
інших страхових резервах	118 4	0	0
Інші оборотні активи	119	0	0

Продовження додатку В

	0		
Усього за розділом II	119 5	172 866	221 679
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	120 0	0	0
Баланс	130 0	432 336	467 622

Пасив	Код рядк а	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	140 0	6 412	6 412
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	140 1	0	0
Капітал у дооцінках	140 5	62 910	49 625
Додатковий капітал	141 0	0	0
Емісійний дохід	141 1	0	0
Накопичені курсові різниці	141 2	0	0
Резервний капітал	141 5	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	142 0	-414 813	-321 594
Неоплачений капітал	142 5	(0)	(0)

Продовження додатку В

Вилучений капітал	143 0	(0)	(0)
Інші резерви	143 5	0	0
Усього за розділом I	149 5	-345 491	-265 557
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	150 0	10 393	8 622
Пенсійні зобов'язання	150 5	0	0
Довгострокові кредити банків	151 0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	151 5	638 389	0
Довгострокові забезпечення	152 0	2 917	4 382
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	152 1	0	0
Цільове фінансування	152 5	0	0
Благодійна допомога	152 6	0	0
Страхові резерви	153 0	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	153 1	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	153 2	0	0
резерв незароблених премій	153 3	0	0
інші страхові резерви	153 4	0	0
Інвестиційні контракти	153 5	0	0
Призовий фонд	154 0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	154 5	0	0
Усього за розділом II	159 5	651 699	13 004
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	160 0	0	0
Векселі видані	160 5	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	161 0	0	593 054
товари, роботи, послуги	161 5	6 613	23 620
розрахунками з бюджетом	162 0	859	3 152
у тому числі з податку на прибуток	162 1	0	2 019
розрахунками зі страхування	162 5	564	921
розрахунками з оплати праці	163	1 985	3 293

Продовження додатку В

	0		
одержаними авансами	163 5	111 352	88 573
розрахунками з учасниками	164 0	99	99
із внутрішніх розрахунків	164 5	0	0
страховою діяльністю	165 0	0	0
Поточні забезпечення	166 0	3 265	6 118
Доходи майбутніх періодів	166 5	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	167 0	0	0
Інші поточні зобов'язання	169 0	1 391	1 345
Усього за розділом III	169 5	126 128	720 175
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	170 0	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	180 0	0	0
Баланс	190 0	432 336	467 622

Керівник

Плясов Сергій Вячеславович

Головний бухгалтер

Бувайло Наталія Яківна

Продовження додатку В

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	за ЄДРПОУ	КОДИ
			Дата
			01.01.2019
			00110728

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік Форма №2
I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	Код за ДКУД
			1801003
1	2	3	За аналогічний період попереднього року 4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	502 488	361 709
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(370 828)	(249 194)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	131 660	112 515
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	13 648	16 607
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	212	0	0

Продовження додатку В

	3		
Адміністративні витрати	213 0	(26 859)	(20 531)
Витрати на збут	215 0	(13 290)	(8 042)
Інші операційні витрати	218 0	(25 200)	(9 091)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	218 1	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	218 2	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	219 0	79 959	91 458

Продовження додатку В

збиток	219 5	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	220 0	0	0
Інші фінансові доходи	222 0	0	0
Інші доходи	224 0	119 201	3 721
Дохід від благодійної допомоги	224 1	0	0
Фінансові витрати	225 0	(19 871)	(12 832)
Втрати від участі в капіталі	225 5	(0)	(0)
Інші витрати	227 0	(84 009)	(108 144)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	227 5	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	229 0	95 280	0
збиток	229 5	(0)	(25 797)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	230 0	-17 463	-2 462
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	230 5	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	235 0	77 817	0
збиток	235 5	(0)	(28 259)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядк а	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	240 0	-13 285	10 200
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	240 5	0	0
Накопичені курсові різниці	241 0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	241 5	0	0
Інший сукупний дохід	244 5	-793	1 366
Інший сукупний дохід до оподаткування	245 0	-14 078	11 566
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	245 5	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	246	-14 078	11 566

Продовження додатку В

	0		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	246 5	63 739	-16 693

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	250 0	278 696	202 343
Витрати на оплату праці	250 5	59 427	41 861
Відрахування на соціальні заходи	251 0	13 253	9 433
Амортизація	251 5	22 625	17 232
Інші операційні витрати	252 0	63 845	39 749
Разом	255 0	437 846	310 618

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	260 0	1 832 080	1 832 080
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	260 5	1 832 080	1 832 080
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	261 0	42,474670	-15,424540
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	261 5	42,474670	-15,424540
Дивіденди на одну просту акцію	265 0	0,00	0,00

Керівник

Плясов Сергій Вячеславович

Головний бухгалтер

Бувайло Наталія Яківна

Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти ЗНУ

Я Маказан Тетяна Валентинівна, студентка 2 курсу, заочної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування, освітньої програми «Фінанси і кредит» , адреса електронної пошти makazan 19@ gmail .com, підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості управління фінансами ПрАТ «Запорізький завод важкого кранобудування» в умовах виживання і розвитку» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям *академічної доброчесності* у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) _____

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) _____